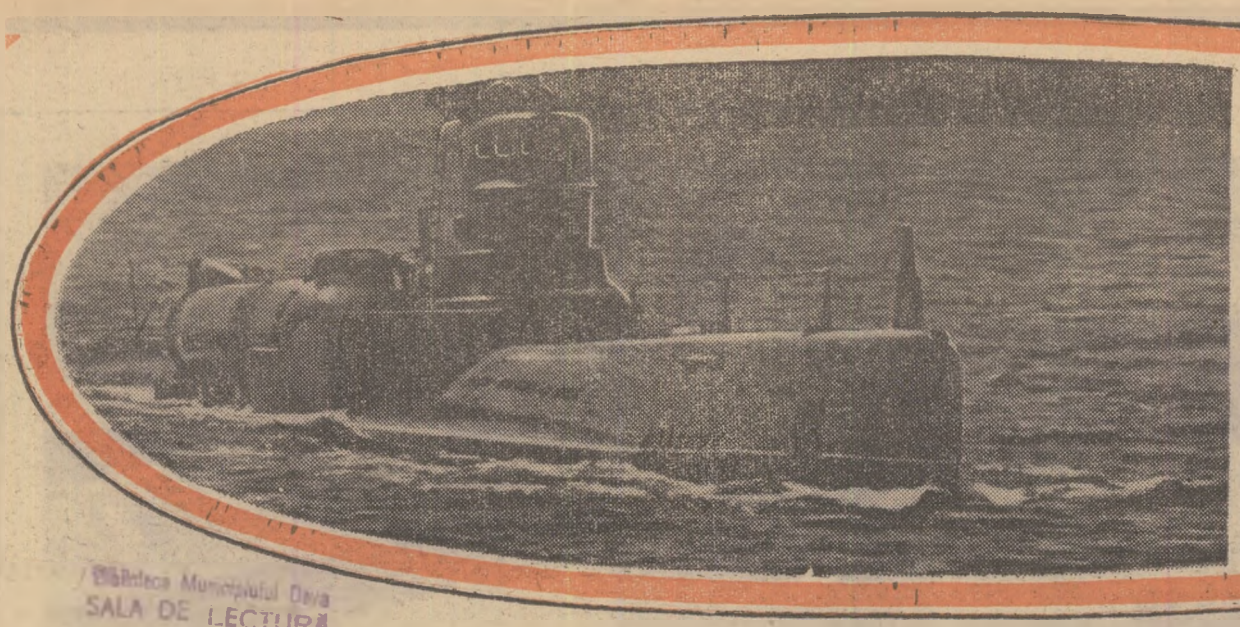

OPERAȚIA DE PE SUBMARINUL „N"

Biblioteca Municipiului Deva
SALA DE LECTURĂ

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

Asaltul invizibilului • La sugestia lui Fantomas • Elefanții contra locomotivelor • O notă în orchestra naturii • Nu vă înfuriați! • Aspirina ne poate împăca cu dentistul • Memoria pe care o dorim • Alimentația și sănătatea

Gata pentru iarnă!...

Foto: V. Velikjanin

PRIZONIERI AI FURNICILOR CARNIVORE

Transplantarea creierului: „inadmisibilă" sau „imposibilă"?

49 (1238)

ANUL XXIV
6 decembrie
12 pagini 1 leu

PROZĂ

Simfonia a II-a

Anton Mihailovici scuipă, scoase dezgustat un „eh", scuipă din nou, scoase, la fel de dezgustat, încă un „eh", mai scuipă o dată și ieși. Dumnezeu cu el. Mai bine să vă povestesc însă ceva despre Ilia Pavlovici.

Ilia Pavlovici s-a născut la Constantinopol, în 1893. Pe cînd era mic, mic de tot, a fost adus la Petersburg și aici a terminat școala germană, de pe strada Kirocina. Apoi s-a angajat funcționar la un magazin, mai tîrziu s-a mai ocupat nu știu cu ce, iar la începutul Revoluției a fugit peste graniță. Ei, Dumnezeu cu el. Dar mai bine să vă povestesc ceva despre Anna Ignatievna.

Nu mi-e ușor însă să povestesc despre Anna Ignatievna. Mai întîi, pentru că nu știu aproape nimic despre ea. În al doilea rînd, tocmai am căzut de pe scaun și am uitat ce voiam să spun. Mai bine vă povestesc despre mine.

Sînt înalt, deștept, mă îmbrac elegant și cu gust, nu beau, nu frecventez cursele de cai, dar îmi plac femeile! Și nici femeile nu fug de mine. Mă iubesc chiar, cînd ies cu ele la plimbare. Serafima Ignatievna m-a invitat nu o dată la ea, iar Zinaida Iakovlevna mi-a spus că e totdeauna bucuroasă să mă vadă. Dar cu Marina Petrovna mi s-a întîmplat o chestie caraghioasă, despre care vreau să vă povestesc. Întîmplarea e absolut obișnuită și totuși caraghioasă, dacă avem în vedere că, datorită ei, Marina Petrovna a chelit, ca în palmă. S-a întîmplat așa: m-am dus la Marina Petrovna și ea, hodoronctronc, a chelit. Asta-i...

O piesă de teatru

D. Harms: Autoportret

Șaşkin (în picioare, în mijlocul scenei): Mi-a fugit nevasta. Ce-i de făcut? S-a dus și-i bun dusă. Dar trebuie să fii filozof și să privești cu înțelepciune tot ce se întîmplă. Fericiți sînt numai înțelepții. Kurov, de pildă, nu e înțelept, pe cînd eu sînt. Am și fost de două ori la bibliotecă și am citit două cărți. Amîndouă foarte deștepte.

Totul mă interesează, chiar și limbile străine. Știu să număr pe franțuzește și cum se spune stomac pe nemțește: der Magen. *Așa se spune! Chiar și pictorul Kolțov e prieten cu mine. Ne întîlnim la o bere. Pe cînd Kurov? Nu știe nici să se uite la ceas. Socotește pe degete, mănîncă pește cu furculița, doarme încălțat, nu-și spală dinții... Ce rușine! E ceea ce se cheamă un țărănoi. Nu-i chip să ieși cu el în lume. Te alungă de oriunde, cît ai zice pește. Dacă te bagi în tărîțe, te mănîncă porcii.*

Cu mine-i altceva! Dă-mi un conte, și-ți stau de vorbă cu un conte. Fă-mi rost de un baron, și-ți stau de vorbă cu un baron. Nici nu mă recunoști.

E adevărat, nu știu prea bine nemțește. Am învățat numai că stomac se zice der Magen. *Dacă-mi spui: „Der Magen findel mun", nu mai știu ce-i asta. Kurov, însă, nu știe nici ce înseamnă* der Magen. *Cu unul ca ăsta a fugit nevasta mea! Vedeți dumneavoastră, pe mine nu mă socotea bărbat. „Ai o figură de muiere", îmi zicea. Dar glasul meu nu e de muiere, ci de copil. Subțirel, nu seamănă cu un glas de muiere. Proastă mai e! Cu ce o să se aleagă de pe urma lui Kurov? Mie, pictorul Kolțov mi-a promis că o să-mi facă portretul.*

Pățaniile lui Hvilișcevski

Hvilișcevski mînca răchițele, încercînd să nu se strîmbe. Aștepta ca fiecare să spună: ce caracter! Dar nimeni nu-i spunea nimic.

Cîinele mirosea ușa. Hvilișcevski strînse în pumn periuța de dinți și închise ochii, pentru a auzi mai bine. „Dacă intră înăuntru, își spuse, îl pocnesc cu mînerul de os al periuței drept în tîmplă".

...Din cutiuță teșeau niște balonașe. Hvilișcevski se strecură din cameră în vîrful degetelor și închise încetișor ușa după el. „S-o ia dracu! își spuse Hvilișcevski. Nu mă interesează ce-i în cutie S-o ia dracu"!

Daniel Harms

1930—1940

A. N. Mazitov: După zbor (Acuarelă)

MICA ISTORIE LITERARĂ

Pasiuni scriitoricești

Oricît de acaparatoare ar fi literatura, scriitorii își găsesc timp și pentru alte îndeletniciri, care se transformă, uneori, în adevărate pasiuni. Turghenev, de pildă, era un pasionat jucător de șah. E adevărat că debutul a fost mai mult decît modest, după cum o arată următorul pasaj autobiografic din nuvela „Nefericire":

„Încă din tinerețe aveam o adevărată slăbiciune pentru șah: n-aveam noțiuni teoretice, dar jucam binișor. Într-o zi am fost martor, într-o cafenea, la o lungă dispută șahistă între doi jucători: unul tînăr și blond, de douăzeci și cinci de ani, îmi părea mai tare. A și cîștigat de altfel partida, iar eu i-am propus să ne măsurăm forțele. A fost de acord și într-o oră, glumind, m-a bătut de trei ori.

— Aveți predispoziții pentru joc, dar nu cunoașteți teoria deschiderilor, mi-a spus băiatul amabil, observînd, desigur, că înfrîngerile nu m-au lăsat rece. Ar trebui să citiți cîte ceva în direcția asta. Allgeir sau Petrov, de pildă.

— Credeți? Și unde pot găsi cărțile astea?

— Treceți pe la mine și vi le împrumut eu".

Se pare că Turghenev i-a ascultat sfatul și în biblioteca lui a apărut un manual șahist consacrat exclusiv deschiderilor, de Bilger și un altul, mai general, de Ianiș. Mai tîrziu, scriitorul s-a abonat la revista engleză „Chess Players Chronicle" și la revista rusă „Șahmatnîi listok".

Pasiunea sa nu s-a oprit, însă, aici. Pentru a nu-și pierde forma, Turghenev îl folosea ca partener pe unul din foștii iobagi de pe moșia sa, Piotr Kudriașov, mare amator de șah. La un moment dat a devenit chiar membru activ al clubului șahist din Petersburg.

Nu-i de mirare deci că el era, de departe, cel mai bun șahist dintre scriitorii ruși. A jucat cu Lev Tolstoi, Alexei K. Tolstoi, Fet, Aksakov, Polonski, cîștigînd totdeauna, detașat, chiar cînd le dădea avans figuri importante. Dar și-a încercat priceperea și cu maeștri ai șahului din vremea aceea: Șumov, prinții Serghei și Dmitri Urusov și alții.

Pasiunea lui Turghenev pentru șah nu s-a stins nici peste graniță. La Paris, scriitorul frecventa des cafeneaua Regent, unde se întîlniseră în partide memorabile marii șahiști Labourdonne și Philidor și unde poposiseră în jurul tablei cu pătrățele Voltaire, Rousseau, Robespierre și chiar Napoleon, evident înainte de a fi devenit împărat. După cum arată presa vremii, scriitorul rus a organizat la Regent concursuri dotate cu premii oferite de el însuși. Pe atunci erau la modă turneele cu handicap, șahiștii fiind împărțiți în mai multe categorii, după valoarea lor. Cei dintr-o categorie superioară renunțau, la începutul jocului, la un anumit număr de piese, spre a echilibra oarecum forțele. În 1862 a avut loc un astfel de turneu cu participarea a 64 de șahiști. Turghenev a jucat în grupa a doua. Premiul întîi a fost cîștigat de A. de Rivière, mai tîrziu un demn adversar al lui Cigorin. Premiul doi i-a fost acordat lui Turghenev.

EDITORIALE

Lirica lui Ruben Dario

Editura „Hudojestvennaia Literatura" a tipărit o amplă culegere din lirica poetului latino-american Ruben Dario. Cu acest prilej sub semnătura lui Roberto Obregon Mojales, revista „Inostrannaia Literatura" a publicat o succintă prezentare a creației poetului, cu multe observații pertinente, ce fixează esența și structurile unei opere de valoare excepțională în contextul liricii sud-americane.

Pentru Mojales, poezia lui Ruben Dario înseamnă, în primul rînd, un „moment de cotitură în dezvoltarea limbii spaniole", întrucît, „fiecare cuvînt are istoria lui" și fiecare cuvînt își trăiește „viața lui". Poet al unor mari intuiții, Ruben Dario „a stăpînit în asemenea măsură cuvîntul, încît a reușit să construiască o lume nouă, lumea poeziei lui, la fel de fertilă pentru limba spaniolă, ca însăși viața. Poetul a dobîndit o maximă claritate și expresivitate a cuvîntului. Prin intermediul cuvîntului el a ajuns la viață".

Ruben Dario s-a născut în Nicaragua, în 1867. Și-a făcut ucenicia literară la școala poeziei moderne franceze și tocmai de aceea arta lui va fi profund inovatoare pentru lirica de limbă spaniolă. „Căci Ruben Dario sintetizează minunat nu numai modernismul și simbolismul, ci toate celelalte curente literare ale epocii".

Ruben Dario a debutat cu versuri de factură romantică, pline de mitologia antică, trecută prin filtrul poeziei franceze. Apoi, inspirația lui a frecventat motivele mitice de pe diferitele meridiane ale lumii, din China și pînă în Africa. Cu timpul, însă, creația lui Dario s-a eliberat de aceste influențe îndepărtate. Poetul s-a regăsit în intimitatea propriilor sale trăiri și versurile lui au căpătat o notă de originalitate tot mai puternică. Rezultatul acestor căutări a fost un volum de versuri, cu titlul „Cîntecele vieții și speranței", socotit de cercetători drept cel mai reprezentativ pentru opera lui Dario.

Cînd s-a stins din viață, în 1916, opera sa străbătuse zonele fundamentale ale poeziei și se impusese ca un punct de reper indispensabil în lirica spaniolă modernă.

COMORILE BIBLIOTECILOR

150. 000 de unicate

Biblioteca Universității de stat din Vilnius este cunoscută deopotrivă pentru fondul ei de cărți de circulație curentă și pentru depozitul de opere rare, ce cuprinde peste 150.000 de unicate. Printre acestea, incunabulele lui Fiodor Skorin și Ivan Fiodorov, „Gramatica" lui Meleti Smotrițki, opere ale lui Petrarca, Erasm din Rotterdam și altele. Peste 10.000 de volume privesc vechea istorie a științei și culturii lituaniene. Sînt tratate de medicină, matematică, astronomie etc.

Vechile tratate de teologie ocupă un spațiu important în depozitele Bibliotecii sus amintite. Unul din ele, „Revelațiile sfintei Brigite", apărut în 1550, are o adnotație făcută cu trei sute de ani mai tîrziu, de scriitorul lituanian Mateius Valancius: „A fost o vreme cînd asemenea fantezii erau socotite mari adevăruri. În vremea noastră, nimeni nu mai vrea să creadă nici măcar în Biblie. Fiecare veac cu gustul lui".

Observația lui Valancius este cît se poate de firească, dacă ne gîndim că în același veac, și anume în anul de grație 1851, tiparnițele din Kaunas scoteau o lucrare a lui Alexandr Grișkiavicius despre zborul omului în atmosferă. Cartea era alcătuită din descrierea unui aparat, înzestrat cu un motor cu aburi, ce putea să se înalțe în văzduh prin propriile sale forțe.

Biblioteca din Vilnius păstrează, de asemenea, tratatele lui Copernic, primele ediții ale „Manifestului Comunist" și alte cărți rare.

IN LARGUL MĂRII

Operaţia de pe submarinul „N"

Trecuseră multe zile de cînd submarinul străbătea adîncurile oceanului sub un cer plumburiu de toamnă. La drept vorbind, însă, echipajul nu mai văzuse de mult cerul, iar noi puncte de reper însemnate pe hărţile de navigaţie indicau că depărtarea dintre submersibil şi continent creştea...

Locotenentul Borisov era de cart; deodată auzi glasul comandantului:

— Lasă postul şi vino să-l asişti pe medic, care se operează de apendicită; are o criză gravă.

Comunicarea nu-l putea uimi prea mult pe Borisov; nu era medic, dar îl mai asistase de cîteva ori la operaţii pe căpitanul Şapovalov, medicul de bord. Se îndreptă deci numaidecît spre infirmerie.

Foarte palid, întins pe un pat, medicul tria nişte bisturie. Pe o măsuţă şuiera un sterilizator.

Şapovalov spusese comandantului că chiar dacă submarinul şi-ar schimba direcţia, plecînd spre bază, el nu mai putea aştepta. Singura şansă de salvare, o şansă dintr-o sută, foarte primejdioasă, grea, dar reală totuşi, era să se opereze singur.

Cînd îl văzu pe Borisov, luă numaidecît în mînă un bisturiu şi începu să dea dispoziţii:

— Novocaină!

O înţepătură, o a doua, a treia...

Apoi, înarmat cu bisturiul pe care-l alesese mai înainte, îşi făcu o incizie. Cum nu vedea prea bine, se aplecă puţin asupra rănii. Fruntea îi era îmbrobonată de năduşeală, pomeţii obrajilor îi ieşeau mai mult în evidenţă, sîngele curgea...

— O pensă!

— Încă una!

Borisov ştergea sîngele cu un tampon.

— Ia pensele! îl rugă Şapovalov, cu ochii închişi, şi se lăsă pe perne. Urmă o scurtă pauză, apoi medicul ceru din nou:

— Novocaină! Şi în acelaşi timp întinse mîna ca să apuce seringa.

— Încă una! Acum întinde marginile rănii...

Apendicele ieşi la iveală; era cea mai delicată clipă a operaţiei, aceea cînd apendicele trebuie detaşat de mezenter, secţionat, apoi trebuie oprită hemoragia şi suturată rana. In condiţii normale, lucrul nu ridică nicio dificultate pentru un chirurg experimentat, dar cînd e vorba de a te auto-opera...

După două ore jumătate, doctorul se lăsă extenuat pe perne şi rosti:

— Gata! Anunţă pe comandant.

Curînd, staţia de radioamplificare de la bordul navei vesti:

— Tovarăşi, doctorul se simte bine, operaţia a reuşit.

(După „Krasnaia Zvezda")

TURISM

Telescaful apropie „lumea tăcerii"

De ce oare tehnica telecabinei, care oferă culmile munţilor oricărui turist, oricît de puţin iniţiat, n-ar fi aplicabilă şi în explorarea submarină? — iată întrebarea pe care şi-a pus-o nu de mult un grup de specialişti pasionaţi de necunoscutul pe care-l oferă adîncurile mării, această misterioasă şi neînchipuit de pitorească lume a tăcerii. În vederea realizării originalului proiect ei au construit un prototip, care a permis primele experienţe.

Telescaful, cum a fost numită noua instalaţie ce s-a adăugat de curînd celorlalte vehicule submarine existente, se prezintă ca o cabină hexagonală panoramică care poate transporta şase persoane pe o distanţă de 300 metri, la capătul căreia stopează timp de două minute, la o adîncime de zece metri. Parcursul poate fi ales în funcţie de diversitatea spectacolului oferit, claritatea decorului, limpezimea apei sau varietatea faunei şi florei.

Pentru pasageri, el s-ar prezenta în felul următor: amatorii de emoţii submarine se instalează într-un fel de cărucior la care este arimat un clopot, cabina propriu-zisă, joante speciale asigurînd deplina etanşeitate. Căruciorul demarează, la început pe şinele instalaţiei, apoi pe cabluri, coborînd progresiv spre suprafaţa mării şi în adîncurile ei. În continuare, tehnica folosită este aceea a telecabinei. Cablurile sînt stabile pe orice vreme, încît efectele hulei sînt abia perceptibile atît la imersiune cît şi la emersiune. Balasturi reglează greutatea vehiculului în funcţie de încărcătură şi de numărul cabinelor aflate concomitent în funcţiune, care poate ajunge la douăzeci.

Condiţiile de securitate sînt şi ele îndeplinite printr-un sistem foarte simplu, dar extrem de eficace. Într-adevăr, e suficientă eliberarea cabinei de căruciorul care o suportă pentru ca ea să urce la suprafaţă, unde recuperarea pasagerilor nu mai prezintă nici o problemă. Doi plonjori înzestraţi cu echipament autonom „patrulează" necontenit pentru a asigura, eventual, manevrele.

Promotorii telescafului, care scontează un mare succes public, şi-au numit experienţa „Operaţia 20.000 de ochi sub mare".

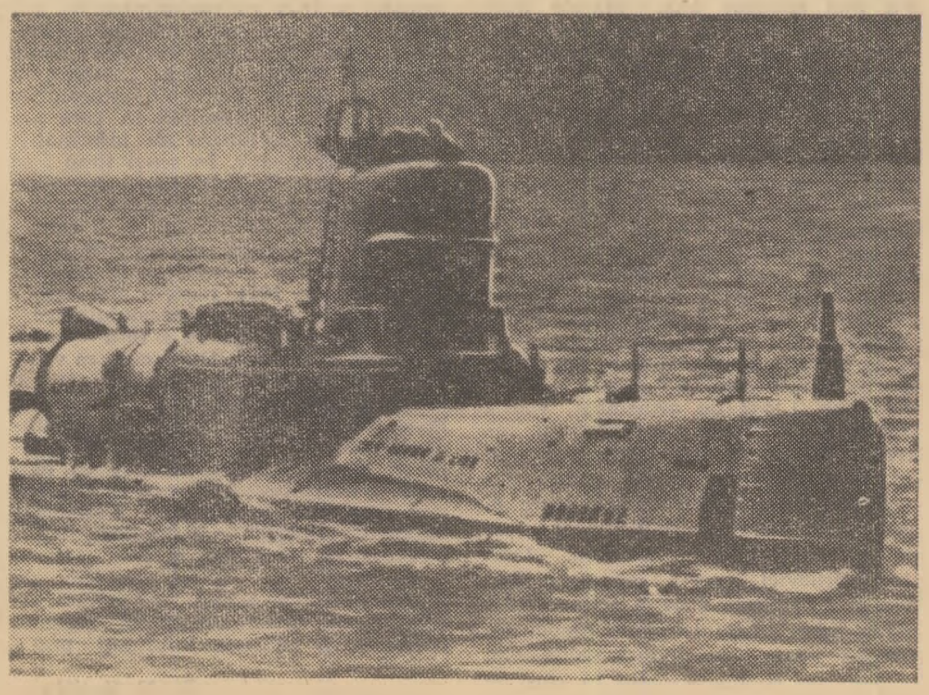

Între două misiuni subacvatice...

TRANSPORTURI AERIENE

Asaltul invizibilului

O comisie de anchetă a descoperit pe asasinul celor 124 de victime ale avionului Boeing 707 care explodase în mod misterios la 2 martie 1966 lîngă Fuji Yama: o aşa-numită turbulenţă atmosferică pe cer senin.

Despre ce este vorba? Despre o furtună invizibilă pentru că are loc pe vreme bună, cînd toate condiţiile de zbor par ideale. Mai multe accidente din ultimii ani, care n-au putut fi explicate la început, sînt atribuite acum acestui fenomen foarte temut. El a fost botezat Cat de la „Clear Air Turbulence" (Turbulenţă pe cer senin) şi a crescut în importanţă pe măsură ce avioanele au devenit mai mari şi mai rapide.

În general, o zonă de agitaţie atmosferică este detectabilă datorită prezenţei unui relief ori unei mase ameninţătoare de nori. Aceste două puncte de reper sînt însă inexistente în cazul turbulenţelor pe cer senin, vîrtejuri dezordonate şi cu atît mai periculoase cu cît sînt invizibile şi se formează la 5.000—10.000 m altitudine, adică exact în zona preferată de circulaţia aeriană. Meteorologii fac tot felul de supoziţii asupra originii lor, dar tehnicienii nu le-au aşteptat concluziile pentru a încerca să pună la punct un mijloc de detectare.

Avioane încărcate cu detectoare de diverse tipuri se perindă acum pe cer, urmăresc Cat-urile şi le determină toate caracterele. Turbulenţele nu pot fi descoperite cu ajutorul radarului pentru că nu conţin nici apă, nici particule de praf, dar provoacă modificări de temperatură. În ciuda faptului că sînt foarte mici (sub un grad), aceste modificări de temperatură pot fi reperate chiar de la distanţă. Detectorul este un emiţător de raze infraroşii.

Zborurile de informaţie au arătat că turbulenţele se pot întinde pe distanţe ajungînd la 80 km; în schimb, sînt totdeauna destul de înguste. De aceea fasciculul detectorului se deplasează vertical prin atmosferă, îngăduind pilotului să treacă dedesubtul sau deasupra zonei de agitaţie. Reperarea se petrece la peste 50 km distanţă, aşa încît chiar avioanelor rapide le mai rămîn 4 minute pentru a efectua manevra de evitare. O versiune comercială a detectorului va exista probabil pe piaţă peste circa doi ani.

CE SE DISCUTĂ

„Zond — 6" a deschis căi noi

Reintrarea în atmosferă a lui „Zond-6" prin noua tehnică a coborîrii aerodinamice şi nu balistice continuă să suscite ample comentarii în cercurile de specialitate. Savanţii de la centrele din Bochum (R.F.G.) şi Jodrell-Bank (Anglia) apreciază că ea deschide căi absolut noi în cosmonautică, stabilind o „punte" între aeronautică şi cosmonautică la care puţini s-au gîndit pînă acum şi, în cel mai bun caz, în termeni vagi şi mai degrabă ştiinţifico-fantastici.

Calea balistică, singura utilizată pînă la „Zond-6", cunoaşte o fază mare de solicitare, dramatică şi nu lipsită de primejdii. Corpul cosmic străbate violent straturile dense ale atmosferei, făcîndu-şi loc printr-o undă de şoc alcătuită din aer supraîncălzit, se supraîncălzeşte el însuşi, legăturile prin radio se întrerup (întrucît antenele se topesc), iar ocupanţii săi îşi pun toate speranţele în eficienţa învelişului de protecţie.

Prin reintrarea de tip aerodinamic, această fază dramatică e mult „îndulcită", deceleraţia şi, o dată cu ea, eforturile mecanice pe care trebuie să le suporte structurile sînt mult mai puţin energice. Legăturile radio pot fi menţinute, iar nava cosmică poate „manevra" ca un avion, evident între limitele îngăduite de fantastica viteză imprimată, lungindu-şi sau scurtindu-şi traiectoria spre a se apropia în condiţii cît mai bune de punctul de aterizare, ba îşi poate chiar prelungi coborîrea, efectuînd încă o rotaţie, în care timp utilizează aerul fie ca mijloc de frînare, fie ca element de sprijin, aşa cum face un avion care aterizează cu motoarele oprite.

În felul acesta, afirmă specialiştii, succesul lui „Zond-6" vine în sprijinul ipotezelor care socoteau posibile, către sfîrşitul secolului nostru, realizarea de călătorii de un sfert de oră între Europa şi America sau de jumătate de oră între Europa şi Australia.

EXPLOATĂRI CARBONIFERE

„Saturn" veghează adîncurile

Extracţia cărbunelui a luat în ultimii ani proporţii realmente gigantice în Donbas. Vechiul bazin carbonifer furnizează în clipa de faţă circa şase la sută din producţia mondială de cărbune. Numai mina Okteabrskaia dă zilnic peste 3 000 tone de cărbune. Rezervele explorate pînă la adîncimea de 1 000 de metri însumează, după aprecierile geologilor, 6 500 000 000 de tone, iar pînă la circa 2 000 de metri — 30 miliarde de tone.

Extracţia cărbunelui cunoaşte cîteva momente mai importante. Cărbunele este mai întîi „desprins" de strat, apoi încărcat într-un mijloc de transport care îl duce la suprafaţă. În acelaşi timp, este consolidat abatajul pentru a ţine piept presiunii cu care apasă roca de deasupra şi mutată banda rulantă. Toată munca aceasta e făcută acum de maşini. Minerii au rolul de observatori care comandă mijloacele tehnice. De aceea în abataj rămîn tot mai puţini oameni.

Înarmaţi cu mijloace automate de comunicaţie, ei află în cîteva secunde situaţia din cele mai îndepărtate galerii şi abataje, trimit la timp vagoane spre buncăre, comandă de la distanţă mecanismele de sortare, ventilatoarele, instalaţiile energetice, descoperă şi preîntîmpină accidentele etc.

În fiecare centru de dispeceri, există două dispozitive automate de informare care obţin date despre activitatea din mină. Unul comunică producţia globală,

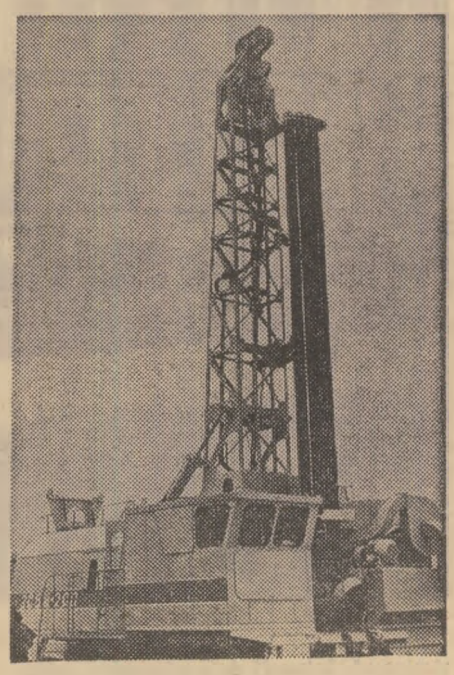

Maşina „2 S.B.S.-200", creaţie recentă a Institutului de mine din Moscova, sapă sonde în orice sol: oricît de moale sau oricît de dur

Foto: APN

celălalt producţia pe abataje. Dispecerii ştiu astfel în orice moment în ce abataje se lucrează, ce benzi transportoare funcţionează, în ce compartiment se descarcă cărbunele.

Dar ajutoarele cele mai de nădejde ale dispecerilor sînt aparatele „AIST" şi „SATURN". Cel dîntîi înregistrează la fiecare 15 minute principalii indici ai unei mine, al doilea poate arăta în orice clipă cîţi oameni se află într-o mină şi în fiecare galerie în parte, cine întîrzie, cine pleacă înainte de oră, cine vine mai devreme şi rămîne mai tîrziu în mină. „Saturn" păstrează în memorie numărul de ordine al fiecărui miner.

În momentul de faţă, acad. N. Melinkov, care are o vastă experienţă în acţiunea de modernizare a mineritului, preconizează o metodă geotehnologică de exploatare a cărbunelui: zăcămintele utile ar urma să fie extrase prin dizolvare. De asemenea, savantul îşi pune mari speranţe în virtuţile oscilaţiilor electromagnetice cu frecvenţe foarte înalte, capabile să disloce cele mai dure roci, dar preconizează şi o eventuală folosire a plasmei şi ultrasunetului în exploatările miniere.

reportaj

VINOVAT SAU NU ?

III

„Cazul“ colonelului Miasoedov

La 15 aprilie Miasoedov se adresă ministrului de război cu rugămintea de a-l aresta şi a deschide împotrivă-i o „anchetă“. Ceva mai tîrziu trimise o scrisoare primului ministru V.N. Kokovţov şi-l rugă să dea dispoziţii ministrului de interne „să verifice informaţiile pe care i le adusese la cunoştinţă“. După cinci luni se adresă din nou primului ministru, rugîndu-l să-l ajute în numele „relaţiilor dv. de prietenie cu mătuşa mea, contesa M.A. Solskaia, născută Miasoedova, căreia nu-i este indiferent dacă un membru al familiei noastre este acuzat de trădare“. Iar cînd A. Makarov părăsi ministerul de interne, Miasoedov se adresă noului ministru stăruind să se facă o anchetă minuţioasă.

Se pare însă că demersurile lui în-

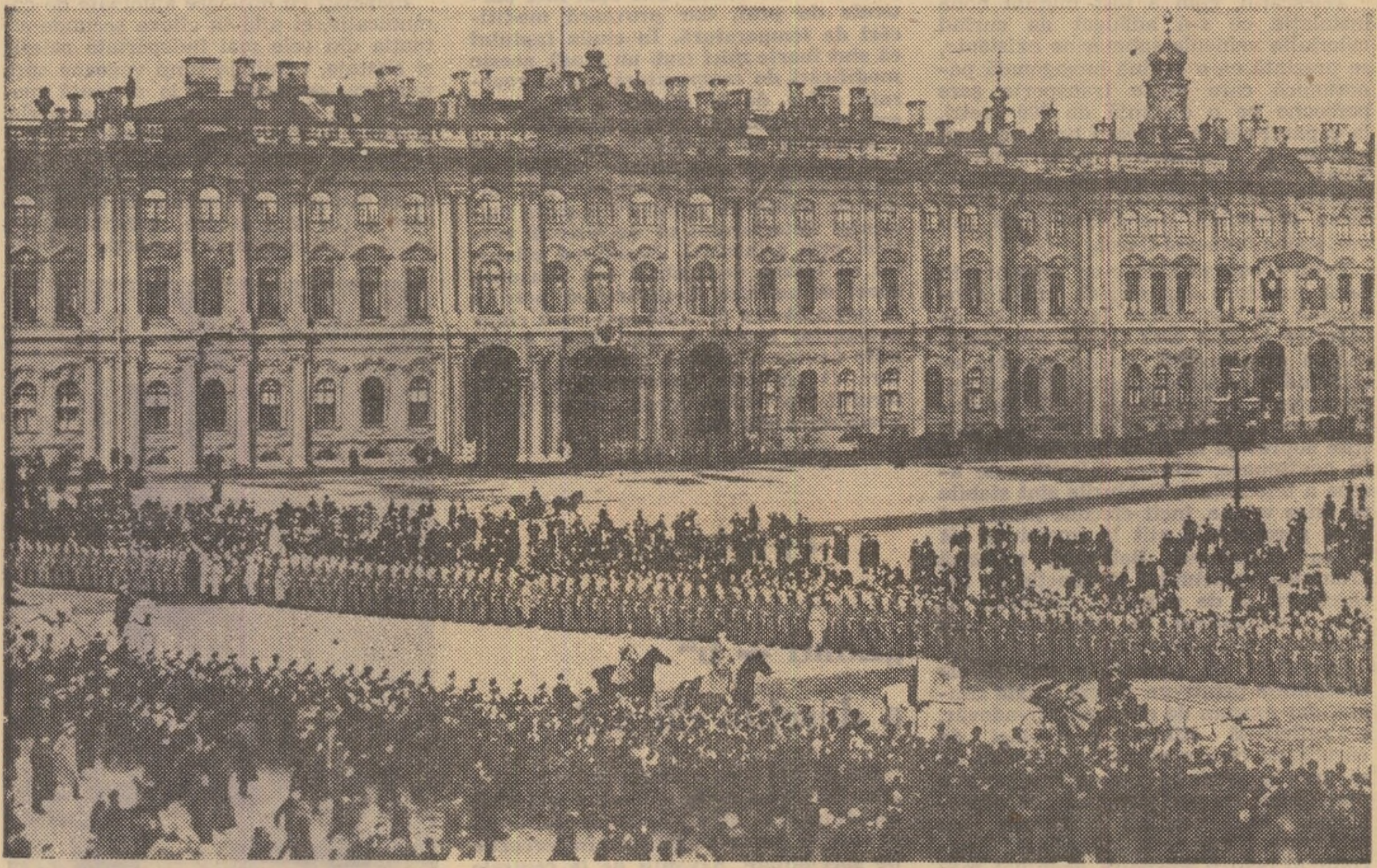

Petersburg, 1914. Ultima paradă militară înaintea războiului.

tîrziaseră, întrucît de anchetarea „cazului“ Miasoedov începuseră să se ocupe trei organisme. Mai întîi tribunalul militar, care îi interogase pe Suvorin şi Gucikov, dar aceştia refuzaseră să facă cunoscută sursa din care îşi procuraseră informaţiile, neadăugînd nimic la declaraţiile făcute în ziare. Drept care, din ordinul ministrului de război, şeful marelui stat major al armatei primi misiunea de a ordona o anchetă independentă. Şi iată ce declară în legătură cu ea, la interogatoriul luat în 1917, şeful serviciului de contraspionaj Erandakov : „N-a existat nici un indiciu concret despre Miasoedov“. La cererea lui Suhomlinov, cazul Miasoedov fu anchetat şi de ministerul de interne. Dar fără nici un rezultat. Anchetele efectuate de minister, serviciul de contraspionaj şi tribunalul militar „n-au furnizat nici un fel de date care să ateste că locotenent-colonelul Miasoedov ar fi desfăşurat o activitate de spionaj“. Şi curînd ziarele publicară o informaţie „din partea ministerului de război“, în care se arăta că Miasoedov nu condusese niciodată în cadrul ministerului serviciul de contraspionaj şi că ancheta nu confirmase acuzaţiile ce-i fuseseră aduse. O declaraţie similară făcu Suhomlinov şi în Dumă.

Cu toate acestea, Miasoedov nu se socoti complet reabilitat şi trimise lui Suhomlinov o scrisoare tăioasă prin care îi făcea cunoscut că nu era multumit de intervenţia sa în Dumă, lăsînd să se înţeleagă că nu-l sprijinise categoric din dorinţa de a muşamaliza cît mai repede afacerea. Ministrul îi răspunse pe un ton glacial că nu-şi putea imagina cum „eu şi dumneata am mai putea lucra împreună după această scrisoare din 16 iunie“. Cu aceasta, prietenia dintre Suhomlinov şi Miasoedov luă sfîrşit, deşi numele colonelului mai fu folosit de multe ori după aceea în lupta declanşată împotriva ministrului de război, iar mai apoi în procesul ce i-a fost intentat.

Ziarele continuară să scrie multă vreme despre „cazul“ Miasoedov, mai ales că acesta îi dăduse în judecată pe Suvorin şi Gucikov pentru calomnie. După ce utilizase acuzaţia de spionaj adusă lui Miasoedov ca să lovească în Suhomlinov, Gucikov acceptă numaidecît să muşamalizeze cazul sub orice formă i-ar conveni lui Miasoedov. La tribunal, un reprezentant al ziarului lui Gucikov, „Golos Moskvî“, declară că pîrîtul dorea să rezolve paşnic neînţelegerea şi era gata să dea o dezminţire, cu singura rugăminte de a publica nota după încheierea campaniei de alegeri pentru Duma a IV-a, în care candida şi el. Şi într-adevăr, imediat după terminarea alegerilor, ziarul „Golos Moskvî“ publică o scrisoare a lui Miasoedov însoţită de o notă a redacţiei care preciza : „Studiind şi verificînd cît se poate de minuţios materialele existente în redacţie, am ajuns la concluzia că, spre regretul nostru, redacţia a fost indusă în eroare de informaţii false cu privire la colonelul Miasoedov, despre care nu putem afirma absolut nimic reprobabil, iar în vederea reabilitării numelui său, jignit pe nedrept de noi în articolul „Spionajul şi agentul“, publicăm această dezminţire pe care rugăm ca şi celelalte ziare să o reproducă“. Suvorin, însă, care fusese lovit, se dovedi mai încăpăţînat. Socotea probabil că palmele pe care le primise erau o compensaţie suficientă pentru calomnie şi că Miasoedov nu avea dreptul să ceară mai mult din parte-i. Procesul împotriva lui Suvorin nu se încheiase nici la sfîrşitul anului 1913. De altfel şi Suvorin a lăsat istoricilor o dovadă indiscutabilă despre totala netemeinicie a acuzaţiilor pe care le adusese lui Miasoedov. După declanşarea primului război mondial, la 26 iulie 1914, B. Suvorin i-a scris lui Miasoedov : „Stimate domn Serghei Nikolaevici ! Scrisoarea dv. m-a bucurat mult. Cum prea bine spuneţi, acum nu mai e cazul să ne răfuim, aşa încît în ce mă priveşte sînt bucuros să vă întind mîna şi să dau uitării trecutul. Primiţi respectele mele“. Scrisoarea era adresată unui om care peste cîteva luni avea să pătimească enorm, în mare măsură tocmai din pricina campaniei puse la cale de Suvorin şi Gucikov.

Cu asta ne-am apropiat de ultima şi cea mai tragică etapă a vieţii discreditatului jandarm ! Ca să putem însă înţelege şi mai bine cum a putut fi condamnat aproape fără nici un motiv un om care avea relaţii atît de puternice în cercurile cele mai înalte ale imperiului ţarist, trebuie să facem o mică digresiune. Înainte de război, Miasoedov a fost persecutat de Ohrana şi a devenit o monedă de schimb în mîinile politicianului Gucikov. După declanşarea războiului, acestor forţe li s-a mai adăugat una. Marele duce Nikolai Nikolaevici, comandantul suprem al armatei, nutrea de multă vreme o ură cumplită împotriva lui Suhomlinov. La un moment dat ministrul de război făcuse mari eforturi spre a obţine dizolvarea consiliului apărării de stat, condus de Nikolai Nikolaevici. De aceea Suhomlinov avea un duşman de moarte în comandantul suprem al armatei, care „a luptat din răsputeri ca să mă distrugă definitiv“ — cum a arătat mai tîrziu fostul ministru.

In timpul războiului, vrajba dintre cei doi a mai fost sporită de o împrejurare. Potenţialul militar-industrial al Rusiei era foarte slab, iar armata rusă prost pregătită pentru un război lung. Lipsa de armament, vădită curînd după izbucnirea războiului, îngreuna extrem de mult acţiunile armatei. Tentaţia de a arunca asupra ministrului răspunderea pentru toate eşecurile militare era mult prea mare pentru comandantul suprem. M.D. Bonci-Bruevici, care-l cunoştea deaproape pe marele duce, a scris : „Nu-l putea suferi pe ministrul de război din vremea aceea, socotindu-l principalul vinovat de greaua situaţie în care se afla armata rusă“. Era astfel cît se poate de tentant de a explica „opiniei publice“ ruseşti că gravele înfrîngeri suferite în 1914—1915 erau rezultatul trădării şi activităţii de spionaj desfăşurate de agenţi germani. Iar îmbinarea acestor două argumente şi asocierea lor de numele ministrului de război puteau echivala pentru marele duce cu distrugerea odiosului său duşman şi absolvirea sa de orice răspundere pentru zdrobirea a două armate în Prusia Orientală, retragerea, în primăvara anului 1915, din Galiţia şi străpungerea frontului în Polonia. Ispita de a proceda astfel era, cum am spus, extrem de mare, iar numele lui Miasoedov, cîndva prieten cu Suhomlinov şi asociat încă înainte de război în paginile mai tuturor ziarelor ruseşti cu epitetul „spion“, reprezenta acea forţă care unea toate verigile unui lanţ disparat, într-un singur tot“.

Cu toate acestea, e puţin probabil că Miasoedov ar fi putut fi deferit justiţiei dacă la toate acestea nu s-ar mai fi adăugat şi un alt motiv. E limpede că înainte de război, Germania avusese în Rusia o reţea de spionaj deajuns de vastă, inclusiv în sferele cele mai înalte ale societăţii. Dar, o dată cu înfrîngerile suferite de trupele ruseşti la începutul războiului, spionomania a luat, cum se întîmplă întotdeauna în astfel de împrejurări, asemenea proporţii încît orice bătălie pierdută era explicată prin trădare, iar toţi cetăţenii cu nume străine erau bănuiţi că puteau fi spioni. Lucrurile ajunseseră atît de departe încît însăşi ţarina Alexandra Fiodorovna era socotită de mulţi spioană germană sau în orice caz drept o filogermană. În această situaţie, pătura conducătoare era dispusă să găsească un „ţap ispăşitor“, pentru ca, jertfindu-l, să liniştească opinia publică alarmată.

Să ne întoarcem însă la Miasoedov. La scurt timp după izbucnirea războiului, el i-a trimis lui Suhomlinov o scrisoare în care îşi exprima dorinţa de a intra din nou în armată, pentru „a-mi jertfi viaţa şi a lăsa copiilor un nume nepătat“. Ministrul de război i-a răspuns că n-avea nimic împotrivă şi i-a propus să facă demersuri pe cale ierarhică. Era un refuz politicos, dar în acelaşi timp categoric de a-i acorda protecţia sa. Miasoedov era însă hotărît să-şi realizeze intenţia. Drept care, la 19 august fu numit comandantul a patru companii de miliţie populară. La sfîrşitul lui septembrie, unitatea fu însă desfiinţată. Rămînînd iar pe dinafară, Miasoedov se gîndi să ceară de astă dată sprijinul generalului Kurlov şi al altor ofiţeri din corpul de jandarmi. În acelaşi timp el făcu o cerere către şeful statului major al armatei a 10-a cu rugămintea de a i se da o funcţie în cadrul acestei armate, încartiruite în regiunea Verjblovo, unde făcuse el înainte serviciu. „Cunosc la perfecţie limba germană, obiceiurile prusace, Prusia Orientală în care am desfăşurat o activitate de informaţii“ — scria Miasoedov. În scurt timp i se oferi un post de translator, „revenindu-vă în acelaşi timp şi unele atribuţii cu caracter de informare“ — îi comunică generalul Budberg, din armata a 10-a. Miasoedov acceptă şi, la sfîrşitul lui octombrie 1914, marele stat major îl trimise, la cererea generalului Sivers — comandantul armatei a 10-a — să-şi ia slujba în primire. După cum se vede, ministrul de război nu avusese nici un amestec la reintegrarea colonelului Miasoedov. În 1917, însă, condamnîndu-l la muncă silnică pe viaţă, tribunalul îl învinui pe Suhomlinov că deşi „ştia (?) că colonelul în rezervă Miasoedov desfăşura o activitate trădătoare împotriva Rusiei“, n-a împiedicat încadrarea lui în armata a 10-a.

Miasoedov se apucă energic de treabă. Însoţea agenţii serviciului de spionaj în spatele frontului german, „culegea cu abilitate informaţii preţi-

K. F. Şatillo

(Continuare în pag. 11-a)

BALET

„Dați-mi un pahar cu apă..."

La Teatrul de operă și balet „Kirov" din Leningrad se prezenta un spectacol cu „Lacul lebedelor". Un spectacol obișnuit. Singura lui noutate era incidentală: interpreta principală se îmbolnăvise și în locul ei urma să danseze o elevă de la Școala de coregrafie, Natalia Bolșakova. Unii spectatori erau dezamăgiți de această schimbare, alții au acceptat-o cu interes; iar pînă la urmă nimeni n-a regretat.

Celebrul „pas-de-deux" din actul doi a fost executat după toate regulile scenei academice. În ciuda tinereții sale școlărești, Odilia Nataliei Bolșakova cunoștea toate secretele dansului: ea l-a prins pe prinț în mrejele ei, atingîndu-și țelul cu o artă consumată. Partenerul balerinei — o celebritate a scenei leningrădene — nu mai contenea minunîndu-se de puterea de stăpînire a balerinei, de lipsa ei de trac. Nu știa însă că emoția o sugruma pe Natalia: pe chipul ei nu se citea nimic din inevitabila teamă a începutului, tot ce se vedea erau doar emoțiile eroinei, stările ei sufletești. Și așa, stăpînă pe ea,

balerina a ajuns în culise, dar acolo a cerut abia auzit: „Dați-mi un pahar cu apă..."

La producția de absolvire, Natalia Bolșakova a interpretat rolul Dianei în duetul clasic din baletul „Esmeralda". Pe urmă a fost angajată la teatrul „Kirov". Dar cu toate că se recomandase atît de bine cu prilejul debutului ei întîmplător, nu o așteptau partituri de solistă. Balerina a trecut mai întîi prin faza atît de utilă a muncii în corpul de balet. În acest mare cor plastic ea și-a șlefuit sentimentul ansamblului, tehnica de a asculta muzica, de a o pătrunde.

Pe urmă au venit și rolurile de solistă: Aurora („Frumoasa din pădurea adormită"), Laurencia („Laurencia"), Pannocika („Taras Bulba"). Deocamdată, Natalia Bolșakova abia începe urcușul...

— *Asta nu pleacă niciodată în turneu?*

Desen de **I. Stepanov**

CINEMA

La sugestia lui Fantomas

„Pînă în ziua de azi prietenii mei cineaști nu pot înțelege cum de m-am apucat de filme de aventuri. După „Scara" și „Trei ore de drum" — îmi spun ei clătinînd capul a dojană... Ca să fiu sincer, la început a fost spiritul de competiție. Cînd văd cozile interminabile la „Hercule" și alți Fantomași, încerc să înțeleg: de ce? De ce sînt spectatorii gata să înghețe iarna și să se sufoce de căldură vara ca să vadă aceste filme ușurele? Pentru că exigențele lor artistice ar fi slabe? NU! Ci pentru că, pur și simplu, oamenilor le plac aventurile, întîmplările care se succed într-un ritm trepidant. Și am vrut să fac și eu un film la care spectatorii să stea „la coadă".

Edmond Keosaian a reușit. Filmul „Răzbunătorii" a bătut recordul de încasări în Uniunea Sovietică, a fost premiat de cîteva ori.

Evident, spiritul de competiție n-a rămas singurul argument al lui Keosaian față de sine însuși. Regizorul e convins de superioritatea filmului de aventuri față de alte genuri cinematografice prin forța de transmitere a ideilor pe care o posedă. Căci dacă spectatorul îi îndrăgește pe eroi, crede și în ce fac ei. Dragostea de patrie, datoria, fidelitatea nu sînt pe ecran simple noțiuni înălțătoare, ci exemple vii pe care spectatorul vrea să le urmeze.

Aceste considerații, plus cererile insistente ale tinerilor spectatori, l-au determinat pe regizor să nu abandoneze genul: și el continuă aventurile „Răzbunătorilor". Filmul se intitulează chiar așa: „Noile aventuri ale răzbunătorilor".

Curajosul cvartet servește de data aceasta în rîndurile Armatei de cavalerie a lui Semion Budionnîi. Într-o zi, cei patru copilandri reușesc să captureze un avion inamic (care a fost reconstituit cu toată grija după schițe și planuri de la începutul secolului) și găsesc asupra pilotului o scrisoare care indică unde se află harta fortificațiilor unui oraș pe care Armata Roșie trebuie să-l cucerească. Tinerilor eroi li se încredințează misiunea de a intra cu orice preț în posesia acelei hărți...

Alături de personajele pe care le-am cunoscut în primul film, în seria a doua au fost introduse figuri noi: bătrînul grec Papagos, șeful serviciului de spionaj al albilor, colonelul Kudasov, căpitanul de stat major Piotr Sergheici. Spectatorii se vor întîlni iar cu talentatul actor Boris Sicikin, în rolul cupletistului odesit Buda Kastorski. Dar în „Noile aventuri" destinul acestui profesionist al veseliei se va încheia tragic. Pe generic mai figurează de astă dată și Evgheni Evstigneev, Efim Kopelian, Alexandr Plotnikov, Vladimir Ivașov.

Greul îl duc, însă, tot cei patru „răzbunători": Vitea Kosîh, Mișa Metelkin, Valea Kurdiukova și Vasea Vasiliev. Toți patru au devenit cu prilejul filmărilor adevărați cascadori: țintesc ca niște eroi de western, călăresc, practică jiu-jitsu, sar de pe acoperiș pe cal și de pe cal pe acoperiș etc. etc. Celebritatea nu i-a amețit: Vitea Kosîh a absolvit școala la 17 ani cu o medie foarte bună, Vasea Vasiliev, tot de 17 ani, a fost primit în trupa teatrului „Romen" unde se străduiește să învețe arta scenică, iar Mișa și Valea sînt elevi conștiincioși în clasa a X-a.

Patru italieni pe urmele unui singur venezuelean

Existau trei povestiri — una spaniolă și două engleze — consacrate lui Simon Bolivar, legendarul conducător al luptei de eliberare a popoarelor din coloniile spaniole ale Americii. Ele au fost concentrate într-un singur scenariu de trei italieni, iar un al patrulea italian, cunoscutul Alessandro Blasetti, va regiza filmul.

După „Eu, eu, eu... și ceilalți", Blasetti a anunțat că își încheie activitatea ca autor de filme. Reîntoarcerea la camera de luat vederi nu-i schimbă hotărîrea. El a acceptat cu entuziasm să regizeze „Simon Bolivar", fiindcă figura revoluționarului venezuelean, al cărui nume a fost dat în semn de omagiu statului Bolivia, îl interesează în mod particular. De aceea, deși scenariul nu-i aparține, Blasetti a fost prezent la elaborarea lui, veghind să fie puse în lumină acele laturi ale personalității și acțiunii lui Bolivar care îl definesc cel mai bine.

Acestei teme îi vor fi circumscrise alte aspecte ale personajului care l-au atras pe Blasetti: convingerea că războiul este un rău imens, dar tirania e un rău și mai mare; respectul pentru puterea suverană a poporului demonstrat de Bolivar cînd revine la președinția parlamentului, rechemat de geloazia și manevrele conservatorismului local și privat astfel de conducerea bătăliei de la Ayacucho pe care o pregătise pentru o victorie sigură (conducerea a fost preluată de generalul Sucre). Vestea acestei victorii ajunge la parlament chiar atunci cînd Bolivar îi acuza pătimaș de infidelitate și necinste față de popor pe cei ce îl rechemaseră.

Povestirea se va închega pe ecran sub forma unui marș lung care începe cu un pumn de oameni strînși în jurul lui Bolivar și decși să obțină independența Venezuelei și ajunge la o imensă coloană ce traversează Anzii spre a-i surprinde pe spanioli cu bătălia și victoria de la Ayacucho, care avea să vestească începutul eliberării Perului. Filmul se va încheia într-o apoteoză umbrită de amărăciune: Bolivar, aclamat pentru acea victorie hotărîtoare, înțelege totuși că visul său de unitate și independență e departe de a se realiza...

Interpreții principali ai acestei evocări pe care lumea cinefilă o așteaptă cu interes sînt germanul Maximilian Schell (Simon Bolivar), spaniolul Francisco Rabal (Paez, conducătorul mișcării țărănești care se va uni cu cea burgheză a lui Bolivar), italianca Rosanna Schiaffino (Manuela Saenz, iubita legendarului revoluționar). Dar atît Manuela Saenz și Paez, cît și generalul Sucre vor purta în film alte nume. A fost dorința Academiei Bolivar, deoarece nu e vorba de o reconstrucție biografică riguroasă, ci de o sinteză interpretativă a evenimentelor.

După ce actorii au „luptat" timp de patru săptămîni în Venezuela, la Carabobo și Ayacucho, ajutați de o armată venezueleană de două mii de oameni, ei s-au transferat cu întreaga echipă de filmare în Spania, unde se vor turna celelalte cadre ale filmului.

I. Mihalkov

Vedete pe platou

● *După ce a dezbrăcat hainele prințului Bolkonski, Viaceslav Tihonov s-a făcut profesor. Îl cheamă Ilia Melnikov și îi struneşte pe elevii din filmul „Să ajungem pînă luni", pe care Stanislav Rostoțki îl turnează la studioul „Maxim Gorki"... Farmecul personal al lui Tihonov îl face foarte simpatizat de elevi și mai ales de eleve, care suspină în taină după frumosul dascăl...*

● *Michèle Morgan, care în ultimul timp s-a ocupat intens de casa ei de modă, revine pe ecran în filmul lui André Frédéric „Pentru un da, pentru un nu". Actrița va interpreta rolul unei directoare de pension. Alte personaje: Michel Simon, profesor de canto, Jean Sorel, profesor de dans.*

● *Charles Aznavour în cea mai senzațională postură a carierei sale: în filmul „Aventurierii", care se turnează în Italia, susține rolul lui Aristoteles Onassis, faimosul miliardar grec a cărui căsătorie cu Jacqueline Kennedy a făcut vîlvă în întreaga lume.*

● *Natalia Arinbasarova a debutat în filmul „Primul învățător", după o nuvelă de Cinghiz Aitmatov. Acum actrița întîlnește un alt personaj al talentatului scriitor kirghiz, pe poetica Djamilia. Dacă în primul film a fost dirijată de un bărbat, soțul ei, Andrei Mihalkov-Koncialovski, de data aceasta Natalia Arinbasarova colaborează cu regizoarea Inna Poplavskaia. Iată cum arată Djamilia.*

EXPOZIȚII

Două generații de idoli

Unul dintre cei mai celebri fotografi din lume, Cecil Beaton, a deschis recent la National Portrait Gallery din Londra o expoziție de fotografii artistice care a polarizat atenția publicului.

Beaton are 64 de ani și s-a familiarizat cu camera obscură încă de pe băncile școlii. Cele șase sute de fotografii expuse au fost selecționate dintr-o activitate de patru decenii. Ele cuprind practic două generații, începînd cu imagini încă dominate de manierismul victorian, ca fotografia scriitoarei Daphné du Maurier, autoarea faimoasei „Rebecca" și terminînd cu formula modernistă a ultimelor lucrări. Artistul a plecat de la viziuni pudrate și imobile, de la compoziții cu parfum romantic, tiare, crinoline și coloane de marmură, și a ajuns la expresivitatea maximă redusă la imaginea esențială, care îi domină activitatea recentă.

Cecil Beaton a fost întotdeauna sedus de figurile celebre. Expoziția lui prezintă publicului multe vedete de ieri și de azi din diferite domenii: artistic, literar, de viață publică. Frumusețea glacială a Gretei Garbo se învecinează cu ochii negri pătimași ai lui Pablo Picasso. Un set întreg o înfățișează pe Marilyn Monroe în instantanee de-o desăvîrșită naturalețe; alături, își poartă blazat pletele Mike Jagger din formația Rolling Stones.

Frumuseților de ieri ale ecranului le este rezervat un sector special. Lilian Gish, Merle Oberon, Loretta Young, Norma Shearer, Dolores del Rio, Vivien Leigh, imortalizate pe peliculă în epoca lor de splendoare, continuă să stîrnească comentarii admirative chiar în rîndul celor ce se închină la Brigitte Bardot. Nefericitul Ramon Novarro cu ochi melancolici și Tarzanul tinereții noastre, Johnny Weissmüller, reprezintă frumusețea masculină a epocii.

În altă parte își țin companie Winston Churchill, Aldous Huxley, André Gide, Somerset Maugham, Truman Capote, Cole Porter, Patrick Campbell, Anna Magnani, Serge Lifar...

Numai în timpul războiului a încetat Cecil Beaton să-i urmărească pe idoli. Atunci a fotografiat copii refugiați în adăposturi antiaeriene sau în galeriile metroului londonez, piloți care participau la marea bătălie a Angliei, un soldat înălțînd drapelul britanic la Tobruk. Și funestele V-2 hitleriste.

A. Protopopov

OCEANOGRAFIE

Dulce ca apa de mare

A spune astăzi că oceanele sînt o uriaşă sursă de bogăţii înseamnă a avansa un loc comun. Mai mult, omul tinde să adopte faţă de aceste comori, recent descoperite, o atitudine de gospodar harnic. Dar pentru a putea să-şi atingă ţelul, el trebuie să afle mai întîi ce „viaţă" duce oceanul, cum au apărut pe lume vastele întinderi de apă şi mineralele dizolvate în ele, dacă volumul şi, respectiv, cantitatea lor se schimbă de la o perioadă la alta şi dacă da, în ce mod şi cît de repede?

Naşterea oceanelor este strîns legată de formarea Pămîntului. După unele

Instantaneu din activitatea expediţiei „Ihtiandr"

teorii cosmogonice, planeta noastră ar fi fost la început fierbinte. Apa putea exista atunci fie sub formă de vapori, fie în componenţa unor compuşi solizi. Dacă admitem prima ipoteză, valurile oceanelor de azi pluteau în atmosferă sub formă de nori. Pentru a-i menţine în preajma sa la temperatura de 100 de grade, pe care se crede că o avea atunci Terra şi la presiunea normală, Pămîntul ar fi avut nevoie de o atmosferă de cîţiva kilometri grosime. Dar dimensiunile reduse ale Pămîntului nu i-ar fi îngăduit să susţină un colos de asemenea proporţii.

În acest caz nu ne rămîne decît să presupunem că nu toată cantitatea de apă existentă astăzi s-a aflat de la început în atmosferă. Apele oceanelor s-au putut, eventual, forma din adîncurile terestre, mai exact au fost eliminate de materia mantalei. Dar cum a ajuns apa în manta? După o altă ipoteză cosmogonică, Pămîntul s-ar fi format din acumularea unor corpuri cosmice reci, alături de care ar mai fi intrat în structura lui apa şi componentele ei — hidrogenul şi oxigenul. Oricum — sublinia într-un recent articol savantul sovietic L. A. Zenkevici — problema apei de mare nu e de fel... limpede.

Oamenii de ştiinţă se întreabă de asemenea în ce mod a apărut sarea în ocean. Acad. V. I. Vernadski socoteşte că salinitatea oceanelor ar fi primară, adică oceanele s-ar fi umplut de la bun început cu apă sărată. De atunci, concentraţia de sare din apa oceanelor nu ar mai fi suferit modificări substanţiale. Dar mai există şi alte puncte de vedere, unul fiind chiar de-a dreptul opus: mările şi oceanele ar fi conţinut la început apă dulce care, însă, s-ar fi „sărat" cu timpul din cauza apelor vărsate de fluvii.

Dar dacă salinitatea oceanelor s-a modificat cu timpul, înseamnă că trebuie să se fi înregistrat modificări şi în evoluţia vieţii din ele. Studiind organisme care au trăit cu zeci şi sute de milioane de ani în urmă, specialiştii se conving însă că şi pe atunci salinitatea apelor oceanice era foarte apropiată de ceea ce este astăzi.

O altă enigmă care îşi aşteaptă dezlegarea este aceea a „mecanismului" care menţine în echilibru compoziţia salină a oceanelor. Se ştie doar că, odată cu evaporarea apei, sarea se lasă în voia vîntului. Pe de altă parte, organismele care mor în ocean poartă cantităţile de sare înmagazinate în scheletele lor spre fundul apei, unde formează straturi gigantice de calcar, marmură etc. Fluviilor le este peste putinţă să compenseze aceste pierderi: pe fundul oceanelor se depun anual milioane de tone de silice şi zeci de milioane de tone de carbonat de calciu, care întrec mult conţinutul în aceste substanţe al apelor fluviale. Cu toate acestea, compoziţia salină a oceanelor se menţine permanent între aceleaşi limite.

Pe fundul oceanelor Indian, Atlantic şi Pacific se află importante zăcăminte de minereu de cea mai bună calitate: sute de miliarde de tone de concreţiuni de feromangan. Concreţiunile sînt formaţii asemănătoare ca structură cu bulgării de zăpadă şi se întîlnesc exclusiv pe fundul oceanelor. Originea lor este însă necunoscută. Să se fi format din apa de mare? Se ştie însă că în adîncurile Oceanului planetar manganul şi fierul în soluţie sînt în cantităţi incomparabil mai mici decît în concreţiuni. Atunci, cum au putut trece aceste substanţe din soluţie în stare solidă? Sau poate că ele pătrund, se infiltrează în apă venind dinspre fundul oceanelor, iar în straturile imediat superioare compuşii solubili din sol se transformă în compuşi insolubili? După cum nu-i exclus însă ca adevărul să se afle şi undeva la mijloc: concreţiunile au luat naştere, poate, şi ca rezultat al unor procese comune atît pentru sol cît şi pentru apa oceanelor. Problema se află în clipa de faţă în atenţia colectivului de cercetători de la bordul navei oceanografice „Viteaz".

DISCUŢII

Transplantarea creierului: „inadmisibilă" sau „imposibilă?"

În legătură cu problemele practice şi teoretice ale transplantării creierului, atît de discutate de la o vreme, O. Moroz, redactor al săptămînalului „Literaturnaia gazeta", a luat recent un interviu profesorului R. White, aflat în vizită la Moscova. Înainte de a le da însă convorbitorilor cuvîntul, trebuie să arătăm că în primele lui experienţe R. White a reuşit să menţină în viaţă timp de o oră un creier extras din craniul unei maimuţe şi că astăzi existenţa creierelor izolate (e vorba numai de experienţe făcute pe animale) poate fi prelungită pînă la 48 de ore. În cursul studierii directe a creierului, oamenii de ştiinţă capătă evident mult mai multe informaţii despre fiziologia lui, procesele biochimice etc. decît dacă au de a face cu un creier închis în cutia craniană.

O. MOROZ: Creierul izolat gîndeşte?

R. WHITE: Stadiul actual al cercetărilor mă face să mă îndoiesc că un creier izolat are conştiinţă. Deşi trebuie să remarc că toate datele acestui organ extras din organism seamănă surprinzător cu cele normale.

O. MOROZ: Experienţele au în vedere, printre altele, găsirea „unor metode mai sigure pentru determinarea morţii creierului"...

R. WHITE: E vorba de o reconsiderare a înţelesului pe care îl are termenul „moarte". Vechea concepţie care considera că moartea este sinonimă cu încetarea activităţii cardiace nu mai corespunde cu noile concepţii etice şi medicale. Astăzi se afirmă că „moartea" — deci starea în care se pot extrage din organism organe ca inima, plămîni etc. — survine o dată cu încetarea activităţii creierului. Dar nu-i de fel uşor de constatat moartea creierului, întrucît ea poate fi detectată numai în clinici dotate cu un utilaj ireproşabil.

În ce priveşte transplantarea propriu-zisă a creierului socotesc că ea nu va putea fi realizată înainte de cinci decenii. Cauza pesimismului meu rezidă în neputinţa noastră de a restabili unele legături „indisolubile", ca acelea ale măduvei spinării şi ale anumitor nervi care sînt tăiaţi cu prilejul extragerii creierului şi pe care nu ştim să-i „sudăm" la loc. De aceea, experienţele noastre cu creiere izolate nu pot fi comparate cu acelea ale prof. V. Demihov, care transplantează creierele animalelor împreună cu capul. Deocamdată aceste operaţii nu sînt aplicabile şi la om, deşi în principiu o asemenea posibilitate nu poate fi înlăturată.

O. MOROZ: Există vreo deosebire de ordin etic între transplantarea creierului şi aceea a inimii?

R. WHITE: După părerea mea, transplantarea inimii, plămînilor şi altor organe nu ridică probleme etice. Să nu uităm, însă, că omul îşi datorează trăsăturile individuale creierului şi nicidecum rinichilor sau ficatului. Prin transplantarea capului am desfiinţa personalitatea receptorului, păstrînd-o pe aceea a donatorului. E o problemă la care trebuie să ne mai gîndim.

Tot urcînd „scara" transplantărilor, am ajuns la ultima treaptă, care ne apare subit inaccesibilă. Căci nu se poate ignora deosebirea dintre această ultimă treaptă şi toate cele precedente. Cu timpul ne vom obişnui cu transplantările de inimă, ficat, mînă, picior. Dar cu aceea a creierului...

Cred, totuşi, că atunci cînd e vorba de salvarea vieţii unui om astfel de argumente nu trebuie să fie hotărîtoare.

În ultimul timp am descoperit un fenomen interesant: ţesutul cerebral transplantat nu e respins — după mai multe zile — cum se întîmplă, de pildă, cu ţesutul renal. Se pare că cel mai nobil organ al corpului omenesc, creierul, nu e supus acestui proces căruia i se supun organe mai puţin importante, mai puţin „nobile". Situaţia e însă mai complicată, cum am mai spus, cu refacerea fibrelor nervoase. Se cunosc, totuşi, bolnavi cu ruptura totală a măduvei spinării. Ei nu se pot mişca şi nici respira fără aparate speciale, dar văd, aud, vorbesc, deci rămîn conştienţi. Despre aceste „capete izolate" a scris şi N. Amosov. Ar trebui aşadar, să ştim în primul rînd cum să-i tratăm pe aceşti bolnavi.

Am impresia că ştiinţa medicală a intrat într-o fază similară cu aceea a cercetărilor cosmice, cînd succesul sau eşecul depind nu numai de intelectul omului de ştiinţă, ci şi de măsura în care acesta e pregătit pentru depăşirea „imposibilului".

ERPETOLOGIE

O notă în orchestra naturii

Fiecare specie trăieşte într-un mediu determinat, o ambianţă „familiară", caracterizată de o sumă de elemente ca, de pildă, climatul, solul, vegetaţia şi gradul de umiditate, ansamblul de comunităţi animale şi vegetale fiind desemnat de ştiinţă sub numele de biocenoză. Pînă nu de mult, specialiştii nu acordau prea multă atenţie relaţiilor biocenotice. Astăzi, însă, savanţii au ajuns la concluzia că biocenoza reprezintă o organizaţie naturală extrem de delicată şi că toţi componenţii ei sînt reuniţi de o multitudine de legături directe şi indirecte.

A fost, de exemplu, o vreme cînd cobra asiatică era „învinuită" că face adevărate ravagii printre păsări. Un studiu amănunţit a dovedit, însă, că acestea însumează numai 5% din prada ei, în timp ce rozătoarele şi alte specii de şerpi dăunători ating impresionanta proporţie de 80%. Aşadar, cobra este un animal folositor din punctul de vedere al omului. Ce s-ar întîmpla dacă vipera sau cobra ar fi eliminate din circuitul biocenozei? S-ar crea pur şi simplu un gol ecologic, ar fi eliminată o notă din armonioasa orchestră a naturii şi proliferarea rozătoarelor ar lua proporţii catastrofale, întrucît pe Pămînt nu există nimic inutil.

Dar şerpii mai aduc şi alte servicii omului. În primul rînd ei sînt folosiţi la prepararea serurilor antivenin, mono sau polivalente, care neutralizează muşcăturile unei specii sau ale tuturora. Substanţele conţinute de veninuri au elemente curative extrem de preţioase. Veninul cobrei, de pildă, exercită un efect miraculos asupra organismului uman, făcînd să dispară spasmele şi durerile fără să intoxice pacientul. Au fost înregistrate chiar cazuri cînd veninul ei a vindecat, fără să se poată lămuri pînă acum cauza, maladii dintre cele mai grave. Şi veninurile viperei cu corn sau celei a lui Russel, o specie indiană, s-au dovedit extrem de eficace. Serurile preparate graţie lor, asigură o coagulare rapidă a sîngelui, chiar în cazul hemofiliei, unde „testul viperin" permite determinarea exactă, în numai zece minute a caracterului maladiei

Există credinţa eronată că majoritatea şerpilor ar fi veninoşi. În realitate, şerpii veninoşi nu sînt chiar atît de numeroşi: din 2 500 de specii cunoscute, numai 410 au această însuşire. Pe de altă parte, astăzi se admite că şerpii veninoşi reprezintă o adevărată avuţie care, în multe ţări ale lumii, este pusă sub protecţia statului. Întrucît s-a constatat, de pildă, că în Transcaucazia şi Asia Centrală, numărul lor a început să scadă în ultimul timp, cu prilejul unei recente conferinţe de erpetologie, organizată de Institutul de Zoologie al Aca-

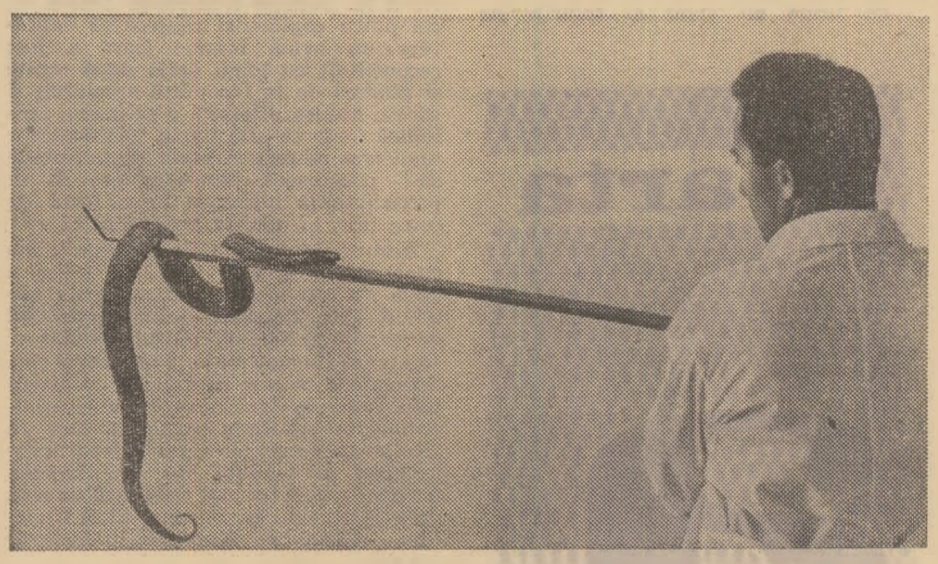

Contrar multor păreri, şarpele e un animal util

ştiinţa

tehnica

demiei de Ştiinţe a U.R.S.S., erpetologii au adoptat o serie de măsuri de protecţie, între care şi o largă popularizare a foloaselor pe care le aduc reptilele.

Dar bine — ar putea întreba cineva — şerpii sînt primejdioşi, muşcă! E o credinţă falsă! Sînt foarte rare cazurile cînd ei atacă primii, iniţiativa aparţine mai totdeauna omului. Ca şi cum conştiente de forţa teribilei lor arme, reptilele preferă la început să rezolve conflictul „paşnic", anume şuierînd, contorsionîndu-se, punîndu-se cu alte cuvinte în gardă, care diferă de la specie la specie. Aşadar, să nu eliminăm din portativul naturii o notă atît de sonoră. Căci şerpii sînt o adevărată pază şi încă gratuită împotriva invaziei rozătoarelor, fără să mai vorbim de preţiosul lor venin atît de util sănătăţii.

Plimbare duminicală...
Desen de Iuri Karşin

INFORMATICĂ

Ipoteza precede experienţa

Pe un ecran de televiziune care leagă între ele două maşini de calcul se pot vedea atomii a două corpuri chemate să interacţioneze. Se vede cum electronii ies de pe orbitele pe care gravitează, cum se atrag, se resping, îşi schimbă locul, cum nucleele se organizează în noi constelaţii. Şi, după vreo 100 de milioane de adunări şi înmulţiri, maşina de calcul arată cum se petrec lucrurile în natură...

Sau, mai degrabă, cum ar trebui să se petreacă, întrucît — evident — nici un chimist nu s-a bucurat încă de privilegiul de a vedea cu ochii lui modul de comportare a atomilor. Conducătorul experienţei amintite mai sus se mulţumeşte să furnizeze maşinilor sale de calcul formulele care guvernează forţele atomice, aşa cum le-au stabilit fizicienii, caracteristicile atomice ale corpurilor pe care doreşte să le combine, precum şi cîteva date suplimentare ca: masa, presiunea, temperatura, despre care se ştie că influenţează reacţiile chimice. Apoi lasă maşinile să-şi vadă de treabă. Este ceea ce specialiştii în informatică numesc o simulare.

Şi, oricît de ciudat ar putea să pară la prima vedere, treaba se face. Specialiştii par să întoarcă astfel spatele experienţei. Se mulţumesc s-o imagineze, să o dezvolte teoretic şi apoi să verifice. Pînă acum cîtva timp, de pildă, chimiştii erau convinşi că clorura de amoniu nu poate exista decît în stare solidă. În cursul alcătuirii unor programe pentru maşini de calculat s-a ajuns, însă, la concluzia că, în anumite condiţii, corpul trebuia să existe şi în stare gazoasă. De atunci, în mai multe laboratoare s-a obţinut clorura de amoniu gazoasă.

În ciuda caracterului ei paradoxal, metoda nu face, însă, la urma urmei, decît să împingă pînă la ultimele con-

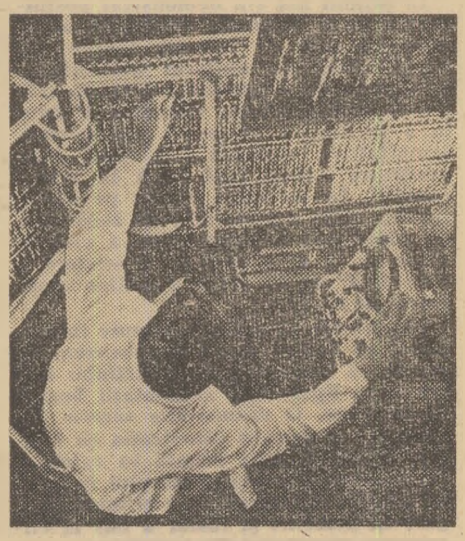

Maşina electronică de calcul „Kiev-67"

secinţe însuşi spiritul ştiinţei contemporane. Laureaţii premiului Nobel pentru medicină pe anul 1968, au fost răsplătiţi, de pildă, cu această supremă recunoaştere pentru descifrarea codului genetic. Mulţumită cercetărilor lor se speră că într-o bună zi vor putea fi corectate fatalităţile ereditare. Să nu uităm însă că genele, pe care savanţii şi-au întemeiat raţionamentele, n-au fost văzute niciodată şi nimeni nu poate spune în ce număr există chiar în făptura cea mai simplă. Ele trebuie să existe, însă, spre a satisface logica cercetătorilor.

Profesorul Alvarez a obţinut tot anul acesta premiul Nobel pentru fizică, ca răsplată pentru descoperirea unor particule în inima nucleului atomic. Cei mai mulţi fizicieni socotesc că-i vorba mai degrabă de nişte fenomene de rezonanţă. Şi în acest caz avem evident de-a face tot cu un joc al minţii, întrucît nimeni n-a văzut vreodată ce se petrece în nucleul unui atom. Savanţii se mulţumesc să observe urmele exploziilor energetice care se produc atunci cînd atomul e spart. Sărind în toate părţile, aceste particele lasă în hidrogenul lichid nişte urme de bule pe care o cameră fotografică le înregistrează instantaneu.

Puţini îşi mai aduc aminte cum s-a obţinut pentru prima dată uraniul înnobilat. Înainte ca prof. Onsager să afirme categoric posibilitatea de a-l obţine, principiile termodinamicii se aplicau numai în stările numite reversibile, adică schimbărilor care se pot efectua atît într-un sens cît şi în contrariul lui. Aceste stări sînt însă foarte rare. Prof. Onsager pe atunci încă tînăr asistent, a hotărît să aplice principiile termodinamicii şi stărilor ireversibile. Şi, după ani de calcule extrem de complicate, a reuşit nu numai să-şi convingă colegii că existenţa uraniului înnobilat e posibilă, ci să indice şi metoda de a-l dobîndi.

Ipoteza a existat întotdeauna în ştiinţă. Dar ea pleca de obicei de la observaţie. Or, astăzi ea începe s-o preceadă. Pentru a putea progresa, savantul modern se bizuie tot mai mult pe logica legilor matematice.

FIZIOLOGIE

Aspirina ne poate împăca cu dentistul

Cînd ne doare capul prevestitor de gripă, luăm aspirină. Dacă ne încearcă reumatismul la un genunchi, recurgem tot la aspirină. Printre alte calităţi acest medicament de uz curent o are şi pe aceea de a potoli durerea. Cum? Nu se ştie încă şi de aceea pisicile au fost duse la dentist după ce li s-a studiat inervaţia caninilor la microscopul electronic.

Celulele nervoase senzitive îşi trimit ramificaţiile pînă sub smalţ şi excitarea lor de către frig, căldură sau agenţi chimici dă naştere unei descărcări electrice care se află la originea durerii. Receptorii senzitivi emit însă nişte descărcări de joasă frecvenţă, numită „frecvenţă de bază", şi în absenţa oricărei excitaţii; rezultă deci că între frecvenţa descărcărilor şi nivelul excitaţiei există o relaţie strînsă care denotă creşterea iritabilităţii receptorilor. În cursul experienţelor aceste fenomene electrice au fost înregistrate în permanenţă de electrozi implantaţi în caninii supuşi unor şocuri termice. După ce s-a constatat că iritabilitatea receptorilor crescuse, temperatura a fost lăsată să revină la normal, s-a introdus o soluţie de aspirină în cavităţile practicate în dinte şi peste două minute s-a aplicat din nou excitaţia termică. De data aceasta receptorii nu au mai răspuns printr-o creştere a frecvenţei descărcărilor electrice, ceea ce demonstrează că aspirina le redusese iritabilitatea.

Din păcate, efectul binefăcător al aspirinei e de scurtă durată. După spălarea cavităţilor cu ser fiziologic, receptorii au redevenit tot atît de sensibili ca mai înainte. Atunci cînd ajunge să fie rezorbită în sînge substanţa nu rămîne activă prea mult timp, căci se descompune într-un ritm de 4 la sută pe oră. În schimb, are avantajul de a acţiona direct şi rapid la mai puţin de 10 secunde după ce a venit în contact cu receptorii senzitivi. Întrebarea care îşi aşteaptă acum răspunsul este dacă aspirina procedează identic la toate speciile animale.

PSIHOLOGIE

Memoria pe care o dorim

Creierul se dezvoltă într-un mod asemănător muşchilor, în urma unor exerciţii specifice. O confirmă faptele — „cele mai încăpăţînate fiinţe", cum spunea Goethe. Într-adevăr, dacă analizăm viaţa unor oameni celebri sîntem izbiţi de perseverenţa lor, de permanentul antrenament intelectual pe care l-au practicat. Michael Faraday, unul din cei mai mari fizicieni ai lumii, fiu de fierar, era la 13 ani curier la un legător de cărţi. Interesul pentru ştiinţă

Momentul cînd exerciţiile de memorare trebuie să-şi dovedească utilitatea.

i s-a dezvoltat consultînd enciclopediile pe care le lega. Hans Christian Andersen, cunoscutul povestitor danez, a plecat de acasă la 14 ani, fără mijloace, şi a încercat diverse meserii, citind mereu cu nesaţ. Livingstone, exploratorul de faimă mondială, muncea de copil în fabrică 14 şi 16 ore pe zi, studiind cu cartea deschisă pe războiul de ţesut. Şi exemplele ar putea continua... Ele demonstrează clar că principalele condiţii pentru o dezvoltare intelectuală optimă sînt perseverenţa, antrenamentul cerebral început de timpuriu.

Cercetări experimentale au adus recent dovezi peremptorii asupra valorii unor forme de „gimnastică a creierului". La Universitatea Berkeley, din California, şoarecii care au fost puşi în faţa unor probleme de rezolvat (învîrtirea unei roţi, ieşirea dintr-un labirint etc.), după ca au fost sacrificaţi au marcat un plus de greutate a creierului, de 4,6 la sută în medie, faţă de animalele martori. Totodată, din punct de vedere biochimic, ADN-ul (acidul dezoxiribonucleic), considerat ca suport al memoriei şi activitatea enzimatică a animalelor al căror creier a fost solicitat crescuseră.

Posibilitatea unei dezvoltări cerebrale prin „şedinţe de antrenament" stă, de altfel, la îndemîna oricui. A învăţa poezii pe dinafară, a reţine cifre şi date istorice, a memora figuri văzute sînt procedee simple practicate în mod curent. Ceea ce lipseşte însă este adeseori metoda, antrenamentul perseverent şi sistematic. Psihologii au arătat, de pildă, că cei care nu vor să-şi „încarce" memoria şi notează numerele de telefon, răspund mai slab la „testele de fixare" decît cei care se străduiesc să ţină minte orice număr, de care nu vor avea poate nevoie decît o singură dată în viaţă.

Practic, acest antrenament cerebral se poate obţine în mai multe feluri. O lectură susţinută duce la o citire mai rapidă. Un adult *neantrenat* citeşte în medie 200—250 de cuvinte pe minut. Prin antrenament, viteza de lectură poate atinge 1200 şi chiar 2000 de cuvinte pe minut. Cum? S-a observat că ochii unui om care citeşte o carte nu alunecă uniform pe rînduri: uneori se opresc, alteori înaintează „în salturi". S-a constatat, de asemenea, că în timp ce priveşte un cuvînt, omul cuprinde cu vederea *periferică* şi cîteva din cele ce urmează, ceea ce-i permite să sesizeze repede sensul textului pe care îl citeşte şi să-şi dea seama de construcţia gramaticală a întregii fraze. Tocmai în „cultivarea" acestei priviri periferice constă principalul secret al lecturii rapide. Dar mai sînt şi altele. Obişnuinţa de a citi partea de sus a literelor, începutul şi sfîrşitul cuvintelor sau numai anumite litere din cuvinte şi alte asemenea „trucuri" pot folosi la creşterea vitezei de lectură.

„Repetitia est mater studiorum" — repetiţia este mama învăţăturii — vechiul precept profesoral din şcolile cu predare în limba latină este şi astăzi valabil. Psihologul Ebbinghaus s-a ocupat mult de această problemă, ajungînd să dea cifre care stabilesc o adevărată „aritmetică a repetiţiei". Cu o singură repetare se pot memoriza numai 6—7 silabe dacă ele sînt disparate, dar acest procent poate urca la 36 dacă silabele sînt grupate în cuvinte cu anumite înţelesuri. Cu cît seria de silabe sporeşte, cu atît va fi nevoie de un număr mai mare de repetări. Proporţia stabilită de Ebbinghaus pentru memorizarea silabelor fără înţeles este: pentru 7 silabe e nevoie de o singură repetare; pentru 12 silabe 16 repetări; pentru 16 silabe 30 repetări; pentru 24 silabe 44 repetări; pentru 36 silabe 55 repetări etc.

Cum am arătat la început, perseverenţa, continuitatea este o „regulă de aur" în dobîndirea unei capacităţi intelectuale maxime. Pentru a ne dezvolta perseverenţa, să ne fixăm ca lege de bază terminarea oricărui lucru început. Să reflectăm înainte de a ne apuca de ceva, oricît de puţin importantă ar fi treaba pe care vrem să o facem, iar apoi să nu o mai abandonăm. Să terminăm întotdeauna lectura unei cărţi începute. Să perseverăm în soluţionarea unei probleme pînă la capăt.

Sînt cîteva exerciţii simple menite să contribuie la gimnastica cerebrală, de care fiecare din noi are nevoie pentru a se menţine în formă, pe plan atît fizic, cît şi psihic.

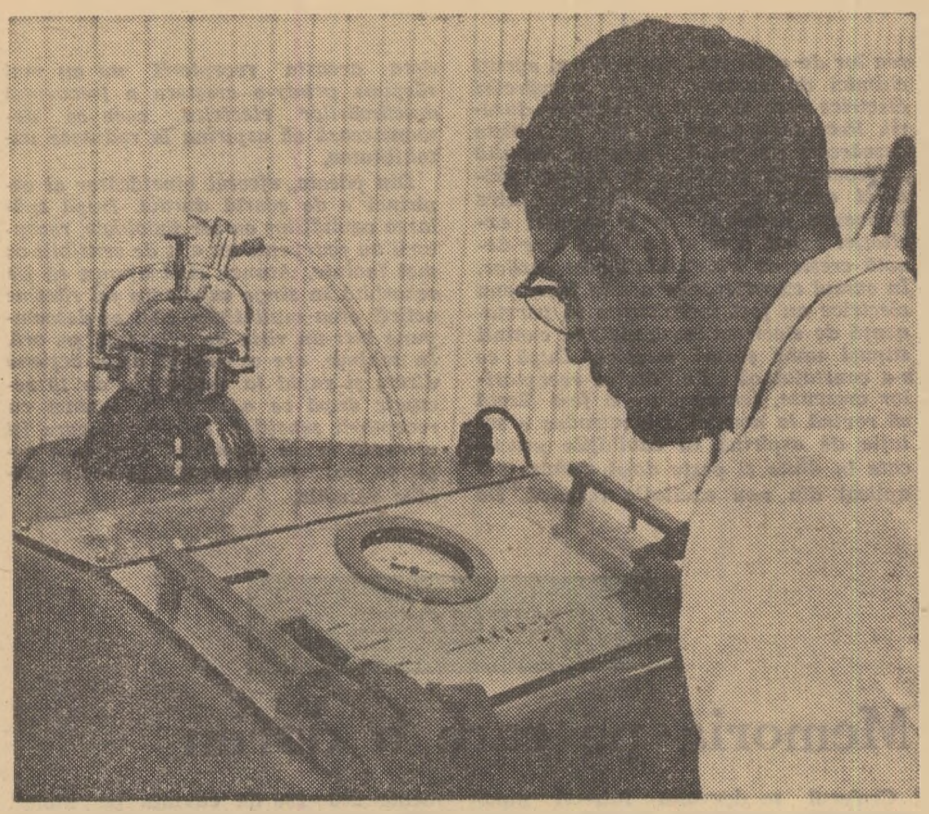

În cazul cînd pierderea totală sau slăbirea reflexului natural al tusei împiedică vindecarea bolnavului și poate da naștere la noi complicații, intervine aparatul „I.K.A.R.-2". Pus la punct de un institut de cercetări din Moscova, aparatul va fi de mare utilitate medicilor anesteziști.

LEXICON MEDICAL

Infecția de focar

Despre **infecția de focar** continuă să se vorbească foarte des și în zilele noastre, cu toate descoperirile revoluționare din ultimele decenii în domeniul chimio și antibioticoterapiei bolilor infecțioase. Prin faptul că mocnește în tăcere, determinînd la distanță infecții cronice localizate la diferite organe sau țesuturi, infecția de focar continuă să rămînă un pericol potențial pentru sănătatea și viața omului.

Ideea infecției sau a bolii de focar a fost enunțată cu 1000 de ani înainte de Hippocrat, în străvechea medicină indiană. Hippocrat a stabilit o relație între suferințele dinților și durerile reumatismale. Era cu adevărat științifică a infecțiilor de focar a început însă abia în secolul XX, cînd s-a constatat că microbii dentari, foarte frecvenți, pot fi agenți provocatori ai unor îmbolnăviri cu caracter reumatic. Sub impresia acestor constatări, dentiștii americani au renunțat la metoda conservativă, extrăgînd aproape toți dinții suspectați de a ascunde la rădăcina lor un focar de infecție. În felul acesta s-a ajuns la noțiunea de infecție de focar, care este un proces local inflamator, bine delimitat, dar răspîndind periodic, pe calea circulației sanguine sau limfatice, microbi și toxine care acționează asupra organismului în general și asupra diferitelor organe în special.

De obicei, lipsită de simptome sau cu o simptomatologie foarte redusă — stare subfebrilă (37°—37,5°), ușoară anemie, lipsă de poftă de mîncare, nevralgii, accelerarea vitezei de sedimentare a globulelor roșii, modificarea formulei leucocitare, dureri reumatice, fenomene de colecistită, cistită etc. — infecția de focar evoluează tăcută, pentru a izbucni apoi, brusc, la distanță.

Focarul primar de infecție este, de cele mai multe ori, o inflamație a dinților (granulom, pulpită, parodontoză etc.); el mai poate fi o amigdalită, otită sau sinuzită cronică, o metroanexită, colecistită și apendicită cronică, o supurație bronhopulmonară. De la această infecție localizată, pe calea torentului sanguin sau a circulației limfatice microbii și toxinele acționează asupra organismului în general, afectînd diferite aparate și sisteme: aparatul locomotor (reumatism articular acut, artroze, lombosciatice), aparatul cardiovascular (miocardite, endocardite, arterite), renal (nefrite), aparatul digestiv (enterocolite).

Diagnosticul infecției de focar necesită, de obicei, colaborarea mai multor specialiști. Prezența unei amigdale care secretă puroi sau este mult mărită de volum și inflamată, ne atrage atenția asupra focarului de infecție amigdalian. Parodontoza, pulpita sau granulomul pot fi focare infecțioase active. O viteză de sedimentare accelerată, o modificare a hemogramei, o reacție la streptolizină sau antistreptolizină ajută la stabilirea diagnosticului clinic. Nu trebuie uitate nici focarele abdominopelviene (vezicula biliară, apendicele ileocecal, organele genitale la femei), care pot reprezenta, la rîndul lor, focare infecțioase.

Pentru a preîntîmpina apariția unui focar de infecție cronică este necesară o riguroasă igienă generală și în special igiena gurii. În afară de aceasta, se va da importanță călirii organismului prin educație fizică, aer, lumină și soare. Se vor face examinări periodice amigdaliene și dentare, aplicînd preventiv profilaxia antimicrobiană streptococică, prin folosirea antibioticelor. Tratamentul preventiv antibiotic cu penicilină sau tetraciclină + sulfamide a dat rezultate foarte bune în jugularea infecțiilor de focar.

În multe cazuri se impune asanarea chirurgicală a focarului de infecție prin ablația amigdalelor, extracția dinților bolnavi, apendicectomie sau colecistectomie sub protecția antibioticelor. După asanarea chirurgicală a focarului se va acorda atenție regimului alimentar, din care se vor elimina alimentele alergizante (ouă, carne de pește, de porc etc.), se vor administra intens vitamine (A, B complex, C), tonifiante (calciu, fosfor).

Dr. Leonid Lukianov

DIETETICĂ

Alimentația și sănătatea

Legătura dintre alimentație și starea de sănătate s-a dovedit a fi o relație foarte complexă. Astfel, s-a demonstrat a fi greșită părerea — destul de răspîndită — că pentru a fi sănătos e suficient să mănînci bine, adică „să mănînci cît poți", satisfăcîndu-ți orice poftă sau dorință. E deajuns să menționăm în acest sens faptul că, în condițiile unui exces alimentar, se remarcă o creștere a unor serii de boli grave, cum ar fi bolile cardiovasculare, obezitatea, diabetul etc. De asemenea, în urma unui dezechilibru alimentar, adică a unei „combinări" greșite a diferitelor alimente pot apărea stări patologice variate.

Astfel, consumul exagerat de cereale și reducerea produselor lactate în alimentație favorizează producerea rahitismului; un consum excesiv de dulciuri favorizează apariția reumatismului, a avitaminozei B_1, a nevralgiilor și a cariilor dentare; o alimentație bogată în slănină și untură favorizează apariția aterosclerozei ș.a.m.d.

În ce privește carențele alimentare, ele duc la îmbolnăviri grave cînd sînt totale. Numărul lor a scăzut după război, dar există încă manifestări morbide ale carențelor parțiale. Astfel, o alimentație săracă în proteine (carne, brînză, lapte, ouă) favorizează apariția anemiilor; insuficiența legumelor și fructelor în regimul alimentar duce la avitaminoza C; în cazul unor carențe vitaminice s-a constatat, de asemenea, că microbii care în mod obișnuit nu produc îmbolnăviri devin patogeni pentru organism.

În ultimii ani s-a demonstrat posibilitatea de a influența rezistența organismului față de infecții, toxine sau agenți fizici cu ajutorul alimentației și vitaminelor. Cercetări recente au arătat că administrarea vitaminei C duce la o creștere a eficienței vaccinărilor, imunitatea obținută la copii după vaccinare fiind mai bună în aceste condiții. În cercetări făcute pe colectivități mari s-a stabilit, de asemenea, că adăugarea în alimentație a vitaminelor A și C a dus la o scădere a „răcelilor" de 6,3 ori și a bolilor supurative de 4,1 ori.

Experiențe pe animale supuse intoxicației cu fosfor, arsen sau benzen, au arătat că toxicul avea o acțiune mai gravă în lipsa unei alimentații bogate în proteine. O alimentație săracă în vitamine a agravat intoxicația cu benzen. O alimentație bogată în calciu a favorizat depunerea plumbului în oase, în schimb consumul unor alimente bogate în proteine și fosfor a dus la eliminarea plumbului din organism.

Adaptarea la condițiile mediului fizic extern poate fi și ea influențată de alimentație. Cercetătorii sovietici au arătat că scăderea rației de proteine și grăsimi și creșterea glucidelor și a vitaminei B_1 au permis să crească mult „plafonul de înălțime" suportat de organism. Rezultate interesante s-au obținut și în creșterea rezistenței organismului față de radiații. Reducerea grăsimilor și anumitor proteine din alimentație și creșterea consumului de lapte, ouă și ficat au dus la creșterea rezistenței organismului la acțiunea radiațiilor ionizante.

Dr. S. Morozov

E BINE SĂ ȘTIM

Împachetările cu parafină

În nevrite, nevralgii, radiculite, stări reumatice, pe lîngă tratamentul medicamentos, un mijloc practic și eficace de combatere a durerilor sînt împachetările cu parafină.

Pentru acest tratament sînt necesare cca. 1-2 kg parafină solidă (care se procură de la farmacii), în raport cu suprafața ce urmează a fi tratată. Parafina se introduce într-un vas și se pune la încălzit pînă ce se lichefiază. În acest moment se introduc 50—150 g oleu de parafină, amestecîndu-se puțin. Masa lichidă de parafină astfel obținută se toarnă într-o tavă obișnuită căreia i s-a umezit fundul cu puțină apă. Stratul de parafină va avea o grosime de 1-2 cm.

După ce se răcește puțin, parafina se întărește. Atunci se desprinde „manșonul de parafină" și se aplică pe regiunea dorită. Se acoperă regiunea cu o flanea, menținîndu-se împachetarea 20-30 minute, după care parafina se îndepărtează.

Procedura se poate repeta zilnic sau la două zile, făcîndu-se 8-10 aplicări pe serie. Topirea masei de parafină se face în aceleași condițiuni, fără a se mai adăuga nimic. Se va avea grijă ca în cazul regiunilor cu mult păr, acesta să fie îndepărtat prin radere.

Medicus

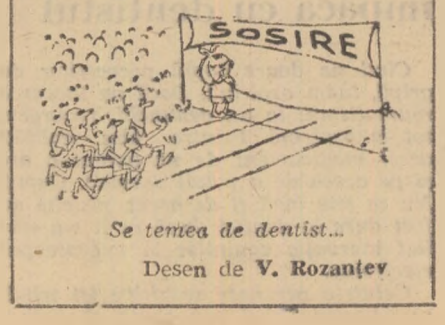

Se temea de dentist...

Desen de **V. Rozanțev**

esculap

Poșta medicului

TOMESCU CORNELIA — București: 1) **Insuficiența corticosuprarenală cronică** poate fi o cauză de pierdere în greutate, deși nu singura. Pentru a preciza diagnosticul (și implicit tratamentul) sînt necesare unele probe de laborator, în special stimularea cu A.C.T.H. În caz că diagnosticul se confirmă, vă recomandăm următoarea schemă de tratament: 25 mg cortizon + 500 mg Vit. C_{200}/zi + 5 mg A.D.C. de două ori pe săptămînă. Regim alimentar bogat în glucide (zahăr, miere), ouă proaspete, cărnuri albe, pește gras, mărunțaie de vită, brînzeturi. Se va spori cantitatea de sare la 15—25 g zilnic. 2) Tratamentul **cistitei cronice** începe cu sulfamide în doză de 2 g/zi, timp de 5—7 zile, asociate cu penicilină (800.000 — 1.200.000 u. zilnic), cu Cloramfenicol (1,5 g/zi, timp de 6 zile) sau cu Tetraciclină. Băi calde de șezut, comprese calde umede sau uscate pe regiunea hipogastrică, ceaiuri diuretice. 3) Împotriva **transpirației picioarelor** utilizați sarea și pomada Podeol. 4) Impotriva varicelor, injecții cu Moruat de sodiu, iar pe gură Venotrop.

THEO MORARIU — București: Evident că pruritul dv. are o cauză alergică. Este posibil ca și colesterolul crescut să aibă o parte de vină, dar, orientîndu-ne după formula leucocitară (eozinofile 8 la sută), n-ar fi exclusă o verminoză intestinală. De aceea vă recomandăm coprocultura, după care reveniți.

C.R.C. — București: Este vorba deci de **o dispareunie** (dureri în cursul contactului sexual) consecutivă unui proces inflamator (ovarită, vaginită, parametrită cronică ?). Precizarea diagnosticului urmată de un tratament complex: clisme calde, columnizare vaginală, diatermie, balneoterapie, eventual infiltrații locale cu xilină + penicilină vor înlătura durerile. Pînă la vindecarea leziunilor este necesar repausul sexual.

IVAN — București: 1) Bolile cele mai obișnuite cauzate de munca îndelungată (fără o protecție corespunzătoare) în medii radioactive sînt: radiodermitele, căderea părului, tulburări ale sistemului nervos central, leziuni ale sistemului hematopoetic, ale glandelor genitale, scăderea acidității gastrice, osteite, osteomielite, osteosarcoame, cancer. 2) Trebuie asigurată protecția muncitorilor care lucrează în asemenea medii. Se va mări rezistența față de acțiunea radiațiilor, administrîndu-se substanțe ce conțin sulfhidril (cisteină, glutation etc.), rutin, extracte de ficat, de corticosuprarenală, antihistaminice, glucoză. Pentru protecția pielii: paste cu oxid de titan sau cu antihistaminice de sinteză. 3) În afara semnelor clinice, examenul hematologic precizează diagnosticul. Leucopenia cu eozinofilie sau creșterea leucocitelor peste 15 000 cu limfocitoză absolută, creșterea dimensiunilor hematiilor, a reticulocitelor, modificarea timpului de coagulare, a numărului de trombocite constituie semne de alarmă pentru „boala de iradiație".

MARTIN EDEN — București: 1) Nu e vorba de o nouă îmbolnăvire, ci de o **uretrită gonococică** întreținută de un focar parauretral, de obicei o localizare la prostată, care reinsămînțează uretra, provocînd reapariția secreției. 2) Un tratament corect și mai prelungit al uretritei (antibiotice + sulfamide) asociat cu tratamentul prostatitei (băi calde, irigații, masaje). 3) Da. Dozarea 17, cetosteroizilor urinari poate confirma diagnosticul. 4) Prostatită sau hipertrofie de prostată, cistită, sterilitate, impotență sexuală. 5) Presupunem că este vorba de un **herpes** genital, dar numai un urolog poate indica diagnosticul.

I. GHERMAN — București: În **uretritele posterioare:** antibioticoterapie + sulfamide, eventual aplicații de creioane uretrale sau bujii mulate în soluție de antibiotice, instilații uretrale cu antibiotice, irigații uretrovezicale, masaj uretroprostatic.

(Continuare în pag. 11-a)

TAILANDA

Elefanții contra locomotivelor

Expresul nordic părăsește gara din Bangkok însoțit de bătăile prelungi ale clopotului de aramă de pe peron. I se spune „nordic" spre a-l deosebi de celălalt, cel „sudic". Linia ferată care unește capitala tailandeză cu regiunile nordice are o lungime de 470 de mile ; cea care se îndreaptă spre sud — circa 850 de mile.

Prima cale ferată din Tailanda a fost construită în 1891 de o companie particulară. Cum construirea altor linii reclama sume mari, guvernul statului Siam (cum s-a numit Tailanda pînă în 1939) a cerut sprijinul unor state străine. Apreciind foloasele pe care le puteau trage, colonialiștii englezi au acceptat să finanțeze construcția. Și, la începutul anilor 1920 au intrat în funcțiune magistralele feroviare nordică și sudică.

Construcția de căi ferate a continuat și în timpul celui de al doilea război mondial. O linie de 245 de mile a fost construită de ocupanții japonezi, de la Bangkok, peste defileul „Celor trei pagode", pînă în valea Kwenoi.

— Se spune că la această construcție au murit, din cauza holerei, dizenteriei, malariei și a subnutriției, sute de mii de muncitori — ne informează un funcționar de la căile ferate. — Odinioară, distanța dintre Bangkok și orașul nordic Chiang Mai era străbătută într-o lună, dacă nu și mai mult, pe apă. Acum ajungi acolo în numai 20 de ore.

...Trenul, alcătuit din șapte vagoane mici înaintează foarte încet. Cîmpia și orezăriile rămîn în urmă. Lanțurile muntoase se apropie amenințătoare de garnitura noastră. La gama bogată de verde se adaugă ocrul. Chiar lîngă terasament se înșiră, aidoma unor străjeri muți, mușuroaie de termite „clădite" din pămînt roșu și înalte cît un stat de om. Termitele nu primejduiesc traversele, întrucît acestea sînt de metal. Muncitorii feroviari ocolesc ciudatele construcții supraetajate, privindu-le cu respect de la distanță. Socotite sacre de tailandezi, termitele nu trebuie tulburate, iar casele lor nu trebuie distruse întrucît au formă de pagodă.

Obosiți din pricina drumului lung, călătorii se simt în compartimente ca niște prizonieri și așteaptă cu nerăbdare să ajungă la destinație. Deodată, însă, trenul se oprește brusc. Scoatem capetele pe fereastră să vedem ce s-a întîmplat. În vale se zăresc păduri dese de arbori gigantici. „O fi vreo haltă" — ne spunem în sinea noastră și tocmai sîntem pe cale să ne depărtăm de fereastră cînd vedem un însoțitor de vagon alergînd pe lîngă tren. Face semne disperate cu mîna și strigă ceva ininteligibil. Din vagoane încep să coboare cîțiva călători care privesc neliniștiți înainte. Le urmăm exemplul fără să înțelegem însă despre ce e vorba. Între timp, locomotiva a început să fluiere strident. La circa o sută de metri depărtare de tren se află vreo zece elefanți. Coloșii își agită amenințător trompele și scot tot timpul niște sunete de rău augur, răspunzînd parcă locomotivei. Din fericire, confruntarea nu durează mult. Pahidermele mai bat pasul pe loc vreo cinci minute, după care, mișcîndu-se greoi, părăsesc terasamentul îndreptîndu-se spre junglă.

— Am avut mare noroc că n-au stricat linia — observă un vecin de compartiment cînd intrăm înăuntru.

— Dar ce, se întîmplă și așa ceva ?

— Și încă de cîte ori ! Elefanților le place să urce pe linie ca să se încălzească la soare. Și dacă în timpul ăsta îi nemulțumești cu ceva, pot întoarce pe dos traversele și șinele. Fiare sălbatice ! Dar după ce sînt domesticiți aduc mari foloase omului. Îndeplinesc în junglă munci pe care nu le-ar putea executa nici un tractor.

...Ajungem la Chiang Mai într-o după amiază. În gară domnește o mare agitație. Prin mulțime se zăresc togele portocalii ale călugărilor budiști. Vînzători, hamali și purtători de ricșe strigă cît îi ține gura, oferindu-și serviciile.

Fostă capitală a Tailandei, orașul Chiang Mai se află într-o vale în formă de cupă — odinioară un lac imens — încinsă de lanțuri muntoase scunde. Acum, Chiang Mai are circa 80 000 de locuitori și e al doilea oraș ca mărime din Tailanda. O veche cronică menționează că, la un moment dat, regele Mengrai a hotărît să-și mute reședința din orașul Sarap, amenințat de permanente inundații, într-un loc aflat la o înălțime mai mare. Și, în 1296, regele a pornit, împreună cu suita lui, să caute un loc mai potrivit pentru capitală. A ajuns la poalele muntelui Doi Sutep. Locuitorii unui sătuleț au povestit înaltului oaspete că cu cîteva zile în urmă văzuseră acolo doi reni albi. Mengrai a socotit faptul de bun augur și a hotărît să construiască acolo noua capitală. Nouăzeci de mii de muncitori au început să lucreze la ridicarea orașului, împrejmuind toate casele cu un zid înalt de cetate. Au trudit patru luni fără răgaz. În 1317, regele Mengrai a murit și în oraș au izbucnit lupte crîncene pentru stăpînirea lui. Dar zidurile erau atît de solide încît parte din ele se mai păstrează și acum.

Pe o stradă centrală drumul ne e barat de o mare mulțime. Se aud lovituri de talgere și răpăit de tobe. In două camioane se află o orchestră, iar în fața ei înaintează în horă niște fete purtînd veșminte multicolore. Un grup de tinere se strecoară abil prin mulțime ; în vasele de argint pe care le poartă în mînă cad cu zgomot monede : e o chetă pentru construirea unui nou templu budist.

Peste zece minute ne pomenim, duși de șuvoi, într-un templu împodobit din belșug cu aur. În fundul încăperii principale se află un Budda de lut, așezat în poziție tradițională. Pe pereți sînt prinse fotografii ale unor temple budiste din India, Nepal și Ceylon, pe care le-am mai văzut. E limpede că sînt difuzate de birourile turistice din aceste țări. Fotografiile sînt expuse, de altfel, în multe aeroporturi din lume.

— Budismul și turismul conviețuiesc pașnic — răsună un glas în spatele nostru. Văd că priviți uimiți aceste fotografii publicitare. Dați-mi voie să mă prezint...

Apoi noua noastră cunoștință ne oferă niște cărți de vizită : „Biroul turistic Enaciron". După care dl. Enaciron ne informează în șoaptă asupra unor itinerare mai interesante, cît costă drumul, ce distanță în kilometri este pînă la cele mai celebre temple, cu ce mașini putem ajunge pînă acolo etc.

Cumpărăm un prospect de la dl. Enaciron și pornim la drum cu un jeep hodorogit. Ne apropiem vertiginos de junglă. Pădurile ocupă 80 la sută din teritoriul Tailandei. Esența cea mai prețioasă, foarte cerută la export, este tecul. Lemnul acestui copac conține un mare procent de uleiuri, care protejează produsele din tec împotriva putrezirii. De aceea din tec se construiesc, bunăoară, punțile vapoarelor. Datorită frunzelor sale uriașe, arborii acumulează, în cursul creșterii, cantități incredibile de umiditate. În schimb, după aceea, cînd copacul intră în contact cu apa, nu se mai teme de umezeală. Țăranii își construiesc colibele pe piloni de lemn de tec. Circumferința unui copac adult (150—160 de ani) are la bază peste doi metri. Conform legii, numai astfel de copaci pot fi doborîți. Cu toate acestea, braconajul e în floare.

Marcați în sezonul secetos, arborii de tec sînt tăiați și transportați în anotimpul ploios.

— Trunchiul de tec nu se poate menține la suprafața apei, pentru că e greu — ne spune un muncitor forestier. De aceea, cu un an-doi înainte de a fi doborîți, în scoarța copacilor se face, la un metru de pămînt, o crestătură în formă de inel. Acești copaci încep apoi să se usuce și nu se mai afundă în apă în timpul plutăritului.

Pînă la locul în care se formează plutele lemnul e transportat fie cu ajutorul elefanților, fie pe linii ferate înguste. Plutăritul începe în iunie și se termină la sfîrșitul lui octombrie. Aranjarea unei plute cere multă iscusință. În mijlocul plutei se așează întotdeauna trunchiurile cele mai grele. Deasupra lor se amenajează, pe piloni înalți, „turnul" de observație al plutașului principal, iar dedesubtul lui — coliba celorlalți plutași. Pe rîul Ping circulă plute alcătuite din 350—400 de trunchiuri. Pe mal, lîngă locurile cu apă nu prea adîncă și la cotituri, stau de strajă echipe de muncitori și elefanți, care ajută plutașilor să tragă plutele. La Bangkok, lemnul de tec este pregătit pentru export. Căci 60—70 la sută din copacii doborîți sînt destinați străinătății.

V. Kassis
S. Svirin

Stradă centrală din Bangkok

Fără cuvinte

DE PE CINCI CONTINENTE

● Un locuitor la 41 km². ● Muzeul „de aur" ● Mai mult frumusețe decît bogăție

Australia se situează pe locul șase în lume ca mărime. Economia ei cunoaște acum un avînt deosebit, lucru firesc de altminteri întrucît beneficiază de cele mai favorabile premize : inepuizabile zăcăminte de minereuri prețioase și un teritoriu pe care ar putea locui o populație de cinci ori mai mare decît cea de acum. Densitatea populației este de numai un locuitor la 41 km². În schimb, numărul oilor bate toate recordurile. Australia este cea mai mare producătoare de lînă din lume — 850.000 tone pe an ; șeptelul ovin însumează impresionanta cifră de 160 milioane de capete. Un alt record australian este cel mai mare bloc de granit roșu de pe glob, socotit timp de milenii, de către triburile băștinașe, drept un munte sfînt.

Cînd primii europeni s-au stabilit în Australia ei s-au lovit de o împotrivire crîncenă din partea băștinașilor. Dar într-o sută de ani numărul acestora a scăzut de la 300.000 la 42.000. Aborigenii australieni mai constituie și acum o enigmă pentru etnografi. Nimeni nu știe de unde au venit. Dar se crede că au ajuns în Australia, străbătînd Asia de sud-est, acum 125.000 de ani.

Peisajul australian pare nepămîntesc. Cînd îl privești din avion, ai impresia că zbori deasupra unei alte planete.

Sydney, cel mai mare oraș de pe continent, are 2.500.000 de locuitori, ocupînd locul patru în ierarhia marilor orașe din emisfera sudică.

Cu prilejul aniversării a 430 de ani de la înființarea Bogotei, capitala Columbiei, în oraș a fost deschis un nou muzeu al aurului, în care sînt expuse peste zece mii de obiecte de preț din epoca precolumbiană. Colecția e unică în lume. Cele mai mari comori se află la etajul doi al clădirii, unde sînt prezentate lingouri și obiecte de aur ale vechii culturi indiene, pe care conchistadorii spanioli le căutau în legendarul El dorado. Sala e numită, de altfel, chiar El dorado. Un sistem electronic exclude orice posibilitate de furt. Un detașament de polițiști înarmați face de strajă zi și noapte la toate etajele clădirii.

Bazele muzeului au fost puse în 1939 cînd, într-o sală a băncii de stat, a fost deschisă o mică expoziție, cu 500 de obiecte de aur colecționate dintr-o străveche așezare de indieni din regiunea Quindio.

Libanezii spun că natura le-a înzestrat țara mai mult cu frumuseți decît cu bogăție. Oricum, peisajele pitorești, răcoarea pădurilor de cedri libanezi și marea calmă atrag anual peste un milion de turiști străini. Ceea ce face ca în această țară, cu o populație de numai două milioane și jumătate de locuitori, să se afle permanent sau temporar aproape 500.000 de străini. O particularitate a Libanului : e singura țară arabă în care cea mai mare parte a populației e creștină și nu musulmană.

Beirut, capitala, cunoaște o dezvoltare furtunoasă. Orașul are acum 750.000 de locuitori, față de 500.000 cît număra numai cu cîțiva ani în urmă. În anul 2000, afirmă specialiștii, populația capitalei va fi de două milioane, cu alte cuvinte doar cu puțin mai mică decît actuala populație a întregii țări. Cu toate acestea Beirutul nu-i amenințat de perspectiva de a include în perimetrul lui aproape toată populația Libanului, transformîndu-se în felul acesta într-un oraș-stat, cum a fost pe vremea cînd se numea Berit și era socotit un mare centru fenician, alături de Tir, Sidon și Ugarit. Dar și orășelele așezate pe versantele munților, care se apropie mult de mare, se dezvoltă repede. Vara populația lor se dublează, datorită miilor de turiști veniți din Kuweit, Irak și Arabia Saudită ca să scape, măcar temporar, de arșița nesuferită a deșertului.

(După „Za rubejom" și „Izvestia")

globul

— *Dragă, mi-ai făcut realmente plăcere...*

Foto : **V. Armand (A.P.N.)**

BĂTĂLIE ÎN PAMPA'

Prizonieri ai furnicilor carnivore

Se numesc furnici *Eniktus* și sînt unul din cele mai cumplite flagele ale Braziliei.

În ziua aceea au apărut dis-de-dimineață, înaintînd în direcția plantației în formație de luptă dreptunghiulară. Latura mică a înfricoșătorului dreptunghi se întindea pe trei kilometri, cea mare pe cincisprezece. Jaguarii și pumele, cerbii și tapirii fugeau, înspăimîntați, din calea sutelor de milioane de insecte.

Senor Leuningen, proprietarul plantației, știa la ce se putea aștepta. De aceea, proprietatea lui era înconjurată de un șanț în formă de potcoavă, lat de 4 m, ale cărui extremități dădeau într-un rîu. În caz de primejdie stăvilarele se puteau ridica, apa năvălea în șanț și plantația se împrejmuia de un brîu lichid. Existau și „fortificații" interioare : un șanț mai îngust ce încingea o colină, pe care se aflau locuințele și acareturile, și un jgheab special, conectat la o cisternă de petrol. Dacă furnicile ar fi reușit să treacă peste primul șanț, petrolul era o armă de nădejde în mîinile asediaților.

Imediat ce s-a semnalat apropierea furnicilor femeile și copiii au fost evacuați pe celălalt mal al rîului. Șanțul mare a fost umplut cu apă și toată populația masculină a plantației — 400 de muncitori indieni — a fost masată în extremitatea sudică a potcoavei. De acolo li se înfățișa o priveliște înspăimîntătoare : pînă în zare se întindea un imens covor mișcător, negru, cu reflexe metalice. Vegetația dispăruse ca suflată de vînt.

...Avalanșa de furnici se apropia de șanț. În fața obstacolului, formațiile de atac se regrupară : două coloane, detașîndu-se din masa atacanților, porniră să înconjoare șanțul pentru a găsi un loc de trecere. Operația de desfășurare dură o oră, după care cele două coloane ajunseră la cele două capete ale potcoavei ce dădeau în rîu. Prin cine știe ce telegraf misterios vestea se răspîndi fulgerător în tabăra inamică și torentul negru și lucios se năpusti în șanț. Apa se coloră în negru. Furnicile se înecau cu miile, dar alte zeci de mii le luau locul. Indienii începură să arunce în apă bulgări de pămînt stropiți cu petrol. Dar vînzoleala furnicarului din apă împingea bulgării spre marginea șanțului și atunci din cocoloșul de pămînt se detașa o panglică neagră ce se cățăra pe mal. Un indian făcu imprudența să lovească cu lopata un astfel de bulgăre. Cît ai clipi din ochi coada lopeții se acoperi de insecte negre. Indianul aruncă unealta în șanț, dar era prea tîrziu. Furnicile îl acoperiseră din cap pînă-n picioare și i se înfipseră în piele. Exemplarele mai mari aveau un ac cu care-și injectau victima, introducîndu-i în corp un venin cu efecte paralizante. Înnebunit de durere și de spaimă, indianul mai avu puterea să-și afunde mîinile într-un cazan cu petrol, în timp ce alții îl stropeau cu lichidul salvator.

Leuningen dădu dispoziție să fie ridicat nivelul apei din șanț. Și oamenii priviră ușurați cum torentul de apă înghițea miriade de insecte.

Atacul fusese respins, dar asediul continua. După un scurt răgaz, asediatorii își revizuiră tactica și reluară atacul. Ei invadară pădurea de lîngă șanț și începură să transporte spre obstacol frunzele căzute. Instalîndu-se apoi pe aceste plute, se îndreptară spre malul de pe care oamenii priveau îngroziți noua lor manevră.

Între timp Leuningen observă o ființă ciudată, neagră, cu un cap diform, care înainta împleticindu-se. Era un cerb de pampa, acoperit în întregime de furnici. Insectele îi devorară întîi ochii și animalul căzu pe jumătate mort de durere. Pentru a-i curma suferințele Leuningen îl ucise cu un foc de armă. După șase minute pe locul unde căzuse cerbul nu mai rămaseră decît niște oase.

Frunzele-plute se apropiau de malul șanțului, transportînd milioane de insecte. Oamenilor le mai rămînea o ultimă manevră : coborînd nivelul apei, să-l ridice apoi brusc pentru a răsturna plutele. Manevra reuși însă numai parțial. La un moment dat mecanismele stăvilarelor se defectară și șanțul se goli de apă...

Țipetele indienilor semnalară nesfîrșitele coloane negre ce urcau pe malul șanțului secat. Leuningen înțelese că plantația era sortită pieirii și oamenii în pericol. Ordonă retragerea tuturor pe colină și umplerea șanțului mic cu petrol.

Într-adevăr, plantația fu distrusă în cîteva minute. Dar în fața șanțului umplut cu petrol, insectele ezitară. Întrucît vegetația fusese distrusă, ele începură să adune și să arunce în șanț bucăți de scoarță de copaci și vreascuri. Curînd și acest șanț se umplu de furnici. Petrolul nu se mai vedea. Cineva aruncă o piatră în șanț. Se formă un ochi de petrol în care fu proiectat un chibrit aprins. În scurt timp garnizoana asediată se văzu înconjurată de un zid de flăcări. Pieriră milioane de furnici. Șanțul fu umplut din nou cu petrol, apoi i se dădu din nou foc. Operația fu repetată de cîteva ori. De fiecare dată, însă, noi puhoaie de furnici asaltau obstacolul. Oamenilor nu le mai rămînea decît o unică șansă de salvare : să inunde plantația. Pentru aceasta, însă, trebuiau să umble la stăvilar. Dar cum să se ajungă pînă acolo ? Doi indieni încercară să se strecoare neobservați, dar plătiră cu viața.

Leuningen hotărî să încerce chiar el. Înfășurîndu-se în cîrpe și îmbrăcînd haine bine îmbibate în petrol, ungîndu-și fața cu o alifie primită de la un vraci indian și înghițind un antidot pentru venin, se aruncă în furnicar. Nu apucă însă să străbată nici jumătate din drum că se pomeni acoperit de furnici. Continuă însă să alerge, deși mușcăturile furnicilor îi provocau dureri insuportabile. Mai rămaseră două sute de metri... o sută... cîțiva pași... Cînd puse mîna pe roată, un roi de insecte i se înfipse în pielea feței și a gîtului. Alte insecte îi pătrunseră sub haine. Cu fălcile încleștate — deschiderea gurii însemna moartea — Leuningen împinse manivela. Apa se revărsă în voie. Dar Leuningen abia se mai ținea pe picioare. Puterile îl slăbeau cu fiecare pas, deși trebuia cu orice preț să facă cale întoarsă. La un moment dat dădu peste un bolovan și nu avu putere să-l ocolească. Se prăbuși. Sîngele îi țîșni din urechi. Văzu în minte scena morții cerbului... Vedea roiurile negre ce-l împresurau... Se ridică buimac și, împleticindu-se, trecu ca prin vis prin flăcări și căzu fără cunoștință.

Indienii îi smulseră îmbrăcămintea și-l curățară de insecte. Între timp apele revărsate măturară ultimele milioane de insecte.

Bătălia fusese cîștigată.

(După „Vokrug sveta")

CE NU SE ȘTIE DESPRE :

Exoticul Amur

O seamă de ciudățenii vegetale din regiunea Amurului nu și-au găsit încă explicația.

Pe malurile acestui fluviu extremoriental crește nucul de Manciuria, a cărui rudă apropiată e specifică Crimeei, Caucazului și zonei mediteraniene. Arborele de plută din regiunea Amurului se înrudește cu cel ce crește în Taivan și în peninsula Malacca, iar stejarul se aseamănă cu unele specii din China. Acest rege al pădurilor din zona Amurului are însă însușirea de a nu-și pierde frunzele decît... primăvara. În timpul iernii frunzele lui se usucă și îngălbenesc, foșnind sec în bătaia vînturilor reci.

În valea Amurului cresc alături două specii nordice de coarnă. Una din ele a poposit acolo venind, nu se știe cum, din Peninsula Scandinavică, cealaltă din America de Nord. Bradul Amurului are un frate geamăn în Alaska și alți doi în Serbia și în Asia Centrală.

Și mai neobișnuită pare însă prezența pe acele meleaguri a unor plante acvatice : lotusul cu flori trandafirii, care poate fi întîlnit în delta Volgăi dar mai ales în India, orezul de apă, originar din lacurile Canadei, o floare acvatică ce crește în Mexic, Cuba și Indonezia.

Cu timpul, aceste plante au căpătat în valea Amurului caracteristici proprii.

— *Va să zică a venit iarna !*

Desen de **V. Vladov**

PENTRU AUTOMOBILIȘTI

Sancțiunea electronică

Pentru a frîna creșterea numărului de accidente de circulație pe străzile și șoselele Japoniei, poliția a elaborat o nouă metodă de control care prevede un anumit număr de taloane de amendă pentru fiecare contravenție. Conducătorii auto care în trei ani acumulează peste cincisprezece taloane sînt sancționați prin retragerea provizorie sau definitivă a permisului de conducere.

Încălcarea legilor de circulație de către oricare din cei 26 de milioane de șoferi japonezi e înregistrată de calculatorul electronic de la centrul de control al poliției. Neîndurătorul și agerul controlor electronic consemnează nu numai contravențiile grave, dar și pe cele mărunte, în aparență lipsite de importanță.

Cel mai mare număr de taloane de amendă (9) este aplicat șoferilor care conduc în stare de ebrietate, iar numărul minim (un talon) celor ce își parchează vehiculul în locuri interzise.

În ce privește accidentele, cel mai mare număr de taloane de amendă (treisprezece) e rezervat conducătorilor care se fac vinovați de accidente mortale.

varia

ONOMASTICĂ

Urmele profesiei nr. 1

Dacă azi e foarte greu de dat un răspuns la întrebarea „Ce profesie e mai importantă ?", în evul mediu ierarhizarea era mult mai simplă. Pe primul loc se aflau fierarii. La ospețele de la curte reprezentanții celei mai respectate și necesare profesii aveau rezervat locul de cinste. Pe locurile următoare se aflau, în ordinea importanței, marele maestru în pregătirea băuturilor și abia după acesta medicul.

Popularitatea de care se bucurau fierarii a lăsat urme în onomastica tuturor țărilor. Astfel, în Rusia e răspîndit numele Kuznețov (kuznț — fierar), în Anglia — Smith, în Scoția — Haw, în Italia — Fabri, Fabrici și alte variante, în Franța — Lefebvre, Lefèvre, în Germania — Schmidt ș.a.m.d.

PREA MULTĂ SENSIBILITATE STRICĂ

Robotul îndrăgostit

Salariații unui laborator al concernului „General Motors" observaseră că de la o vreme robotul electronic Roby începuse să facă nazuri. Docilul și harnicul Roby devenise de nerecunoscut. Făcea greșeli, ba chiar refuza să funcționeze. A fost demontat și verificat piesă cu piesă, dar nici după această operație n-a renunțat la capricii.

Într-o zi un tehnician a constatat însă că robotul o lua razna numai cînd prin fața lui trecea o tînără și foarte drăguță salariată a laboratorului. Comentariile în legătură cu această constatare au fost, firește, riguros științifice. Ce influență putea să exercite salariata asupra lui Roby ? În cele din urmă s-a descoperit că „emoțiile" robotului se datorau roșului de buze al fetii, care influența fotoelementele de mare sensibilitate ale lui Roby. În consecință, fata a fost rugată să-și schimbe rujul și robotul a redevenit impasibil.

V. Volînov

Vinovat sau nu ?

(Urmare din pag. 4-a)

oase", „sprijinea activitatea unităților militare de informare", „dădea exemplu personal înaintînd sub tirul dușmanului". În același timp, însă, Miasoedov jefuia, în accepția cea mai directă a cuvîntului (fapt trecut deocamdată cu vederea în caracterizarea lui de serviciu), susträgînd, în Prusia Orientală, din casele părăsite o dată cu retragerea trupelor germane, tablouri și covoare, coarne de cerb și draperii, gravuri și „alte obiecte". Dar, cum s-a întîmplat întotdeauna în viața lui Miasoedov, trăznetul se abătu asupra lui din cu totul altă parte decît ar fi fost de așteptat.

La 17 decembrie 1914, sosi la Petrograd din Suedia sublocotenentul I. P. Kolakovski, din regimentul 23. Cu cîteva luni înainte fusese luat prizonier de germani, de care hotărîse să scape într-un mod puțin cam neobișnuit : oferindu-și marelui stat major german serviciile lui ca spion. Dar după ce se înapoie în Rusia se prezentă numaidecît în fața autorităților militare, recunoscîndu-și vina și mărturisind totul. Primul interogatoriu îi fu luat chiar în ziua sosirii la Petrograd. După aceea fu interogat mereu și în diverse instanțe și de fiecare dată, Kolakovski adăuga date noi, pe care nu și le amintise pînă atunci. La primul interogatoriu declară că serviciul de spionaj german îi dăduse următoarele misiuni : 1) să arunce în aer podul de peste Vistula de lîngă Varșovia (recompensă — 200.000 ruble) ; 2) să-l asasineze pe comandantul suprem al armatei, marele duce, Nikolai Nikolaevici (1 000 000 ruble) ; 3) să poarte tratative cu comandantul fortăreței Novogheorghievsk în legătură cu predarea ei în schimbul unui milion de ruble. Fantezia germanilor (sau a lui Kolakovski) se oprise aici. Oricît ar fi de surprinzător, la interogatoriul din 17 decembrie Kolakovski nu pomeni un cuvînt despre Miasoedov Abia peste o săptămînă, la 24 decembrie, în cursul celui de-al treilea (!) interogatoriu vorbi despre el. În timp ce relata despre umilințele la care erau supuși preoții pravoslavnici luați prizonieri de germani, Kolakovski adăugă brusc : locotenentul Bauermeister, agent al serviciului de spionaj german, care îl trimisese în Rusia, „mi-a recomandat să mă adresez la Petrograd colonelului de jandarmi în rezervă Miasoedov, de la care aș putea să aflu multe informații prețioase pentru germani". Astăzi nu putem ști și, probabil, că nici nu vom mai putea afla vreodată dacă Kolakovski și-a amintit într-adevăr singur, după îndelungi reflecții, despre Miasoedov sau dacă vreun „binevoitor" l-a „ajutat" în acest sens. Avem însă dreptul să ne îndoim că serviciul de spionaj german era atît de naiv și lipsit de experiență încît să dea pe mîna primului venit un agent „vechi" și „prețios". Marele stat major german nu era novice în materie de spionaj și provocări, așa încît n-ar fi arătat în nici un caz atîta încredere unui om pe care nu-l verificase, care nu-și tradusese în practică nici una din făgăduielile sale.

(Va urma)

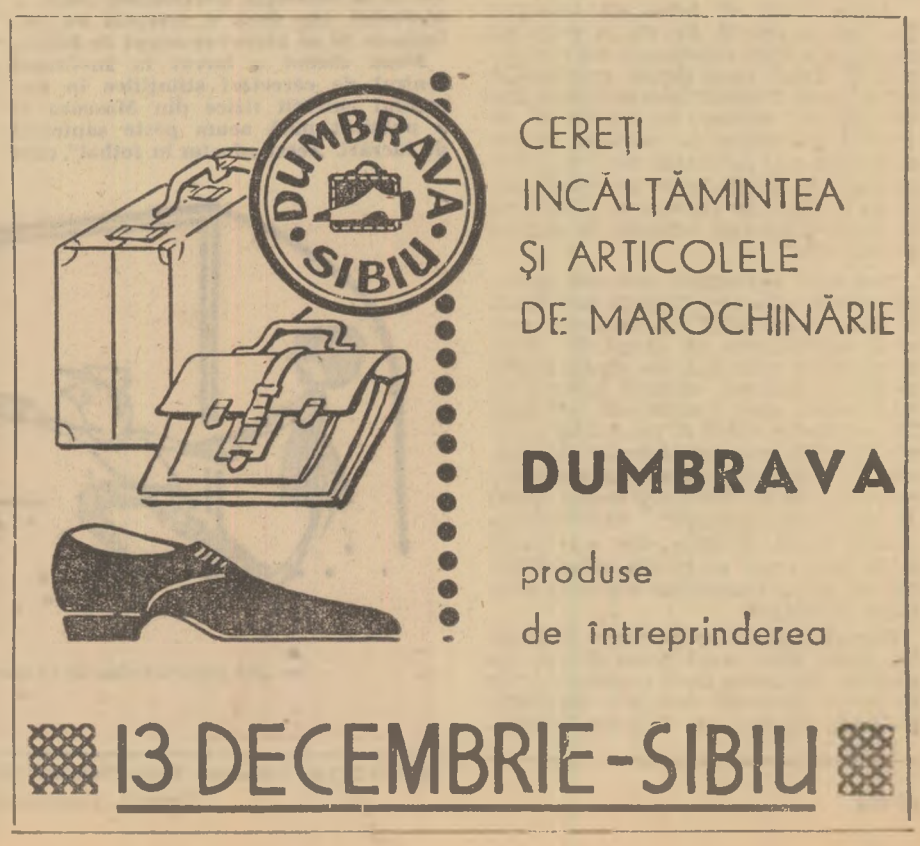

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

BOLBA IULIU — Timișoara : Sînt tulburări vegetative și dispeptice postalimentare, urmare a situației nou create în organism prin rezecția de stomac-intestin. Este necesară o alimentație completă, însă fracționată în 5—6 mese, cu repaus la pat de 1/2—1 oră după mese (clinodigestie). Reduceți consumul de lapte, grăsimi și dulciuri concentrate. Vă recomandăm reproteinizarea alimentară cu hidrolizate de proteină, hormoni anabolizanți (Steranabol, Naposin, Madiol), eventual fermenți pancreatici (Triferment, Festal, Mezim, Luizim), preparate de fier (Fertonin), vitamina B_{12} de 1 000 γama, vitamina B_2 pentru combaterea inapetenței și anemiei.

LEON DUMITRESCU — Motru, jud. Gorj : Pentru corectarea deficitului clorhidric din **aclorhidrie :** cîte o lingură din soluția de acid clorhidric 15/300 într-un pahar cu apă de 100 ml, în timpul mesei asociat cu Triferment (sau Mezim, Luizim etc.) 3x2 drajeuri la masă, cure scurte și repetate de sulfamide (Ftalilsulfatiazol) sau antibiotice (Streptomicină), rație alimentară bogată în proteine, vitamine și fier.

R. CEMBOROVICI — Brad, jud. Hunedoara : 1) Datorită probabil strabismului, **ambliopia** (de la amblus — obtuz, greoi și ops = vedere) nu ni se pare a mai comporta la vîrsta dv. un tratament curativ. 2) Vă puteți adresa Institutului Filatov din Odesa. 3) Adresa Oficiului Central Farmaceutic este : str. Aviator Sănătescu 48, București. 4) Vom căuta să vă satisfacem dorința publicînd un articol despre realizările oftalmologiei sovietice.

VIAȚA MODERNĂ

Nu vă înfuriați!

Savanții au remarcat de multă vreme că anumite emoții pot duce la îmbolnăviri. Încă din secolul XVIII medicul german H. Grefeland nota în lucrarea „Arta de a prelungi viața": „Printre cauzele care scurtează viața, un loc important îl ocupă teama, tristețea, plictiseala, meschinăria, invidia, ura". Atenție, deci! Din păcate, aceste sentimente ne stăpînesc într-o măsură mult mai mare decît ar trebui.

Azi, cînd bolile cardiovasculare se situează pe primul loc printre cauzele mortalității, emoțiile sînt citate tot mai des. Prin importanța pe care o au pentru sănătatea noastră, ele se împart în pozitive și negative. Prezența lor se face simțită prin mimică, voce, paloarea sau învăpăierea feței, prin respirația accelerată sau sacadată. Sportivii înainte de start, studenții în zilele de examen, artiștii după spectacol prezintă întotdeauna modificări de tensiune, de puls, de cantitate de zahăr în sînge. Ba mai mult, nu rămîne nici stomacul

„neatacat". În această ordine de idei am vrea să amintim de o experiență interesantă. Unor oameni perfect sănătoși li s-au transmis, prin hipnoză, emoții pozitive. Rezultatul? Contracțiile peristaltice s-au activizat. Și, dimpotrivă, emoții negative ca tristețea, durerea, au slăbit contracțiile peristaltice.

Acest lucru arată că emoțiile au nu numai o manifestare exterioară, ci și una interioară. Organismul nostru nu cunoaște țesut, organ sau sistem care să nu participe la complexul emoțional.

Și acum să încercăm să ne imaginăm schematic formarea emoțiilor. Am venit acasă după o zi obositoare și deschidem aparatul de radio. Se produce Arkadi Raikin... Parcă nu mai simțim oboseala și zîmbim. Este manifestarea exterioară a emoției care ia naștere. Creierul nostru a scos la suprafață, din adîncurile memoriei, impresii păstrate din spectacolele precedente ale artistului și a transmis semnale întregului organism. Recepționîndu-le, acesta a trimis, la rîndu-i, semnale de răspuns spre creier. După care, la comanda creierului, s-au format emoții pozitive, exprimate în afară prin zîmbet. Dar emoția, cum am văzut, este un complex în care intră și o componentă internă. Ceea ce înseamnă că zîmbetul se formează nu numai pe față. Dacă ne putem exprima așa, și organele interne „zîmbesc".

Raikin își continuă programul... Zîmbetul nostru se transformă în rîs, apoi în hohote. Emoția a căpătat un caracter furtunos. Devine ea, prin aceasta, periculoasă? Dimpotrivă! După astfel de emoții, oboseala ne-a fost parcă luată cu mîna. Nu degeaba susținea Pavlov că absența emoțiilor lipsește scoarța cerebrală de un izvor principal de energie.

Acum, însă, să luăm alt exemplu. Doi inși se ceartă. Cearta ia proporții, căpătînd o tentă emoțională tot mai puternică. Dacă unul dintre protagoniști nu se poate stăpîni, fiecare cuvînt spus de „inamic" stîrnește în scoarța lui cerebrală alte valuri de enervare, de fiecare dată mai puternice decît cele precedente. În sfîrșit, intervine reacția, trecerea la fapte. În cazul nostru, trecerea la fapte înseamnă intrarea în acțiune a pumnilor.

Dar dacă adversarul este mai puternic sau se află pe o treaptă mai înaltă în ierarhia socială? În acest caz, neavînd posibilitatea să erupă în afară, acumularea nervoasă se abate asupra organelor interne, căutînd printre ele pe cele care opun o rezistență mai mică. La unii, acest călcîi al lui Achile e inima, la alții sistemul vascular sau stomacul. Așa începe tragedia organului respectiv. Dacă cineva are deseori parte de asemenea „discuții", îmbolnăvirea devine fatală. Situație care s-ar putea evita dacă omul ar învăța să se stăpînească, să nu transforme o emoție obișnuită în dramă.

Cazuri similare se petrec și în familie. Soțul vine acasă prost dispus sau enervat din cauza unor neplăceri avute în serviciu și scapă un cuvînt deplasat... Evident, familia nu trebuie considerată un „depozit" de emoții negative. Dar dacă s-a întîmplat, e mai cuminte ca soția să nu răspundă și să încerce să-l liniștească. Din păcate, de multe ori nu se întîmplă așa! La grosolănie i se răspunde cu altă grosolănie. Și începe o ceartă care duce la scandaluri, iar uneori chiar la destrămarea familiei. Vinovatul, după ce a primit o porție copioasă de emoții negative, are după aceea mustrări de conștiință, dar „mîndria" nu-l lasă să facă primul pas spre împăcare. Rezultatul? Își pierde familia, sănătatea, calitatea muncii sale suferă mult. (Cercetări făcute de sociologi au arătat că productivitatea muncii este direct legată de buna dispoziție a celui ce o prestează. Iar cînd rezultatele au fost convertite în cifre, s-a constatat că proasta dispoziție scade productivitatea cu zece la sută!)

Așadar, emoțiile negative facilitează apariția bolilor sau le agravează. În timp ce emoțiile pozitive sporesc rezistența organismului și creează astfel condiții de imunitate la anumite maladii.

Emoțiile vor avea un efect binefăcător total asupra organismului numai atunci cînd omul va învăța să le dirijeze. Jean-Jacques Rousseau scria: „Toate pasiunile sînt bune cînd sîntem stăpîni pe ele; toate sînt rele cînd ne stăpînesc ele pe noi". Ca să ne putem dirija emoțiile, trebuie să le educăm, atît la noi cît și la alții. Trebuie să ne ținem în frîu reacțiile, să evităm factorii iritanți.

În general, oamenii au atitudini foarte diferite față de emoții. Unora le place zicala: „Pînă la 2 ani omul învață să vorbească, iar de la 2 la 60 de ani învață să tacă". Și respectivii se străduiesc să tacă. Să tacă, atunci cînd alții sînt jigniți în prezența lor sau cînd victimele sînt chiar ei. Pe chipurile lor nu se poate vedea nici o manifestare a emoției. Ei consideră că așa își menajează sănătatea. Dar de ce sănătate poate fi vorba în condițiile unei vieți atît de anoste, de cenușii!

Alții proclamă: „Viața e o luptă!" Dar dacă se luptă cu toate morile de vînt care le ies în cale, donquijotismul lor nu face decît să stîrnească zîmbete...

Cei din a treia categorie, nealegînd din arsenalul primilor și al celorlalți doar ce e mai bun, învață să reacționeze corect la evenimentele înconjurătoare. Uneori li se spune cu dispreț: „Mediocri". Dar acești mediocri știu să devină eroi la nevoie. Cineva i-a spus cu venin lui Ceapaev: „Tu, Vasili Ivanovici, ești întotdeauna în frunte atunci cînd trebuie!" Ceapaev i-a răspuns: „Chiar așa, atunci cînd trebuie!"

Noi sîntem pentru „mediocri"! Pentru cei ce știu să-și menajeze emoțiile și să facă din ele o forță atunci cînd e nevoie.

B. Samarin

PROFIL

Doctor în fotbal

Nina Graevskaia și-a început cariera de „fotbalistă" la Berlin, în 1945. Într-o zi a fost convocată de comandantul de regiment:

— Am făcu tot războiul împreună — a început acesta. Ești un chirurg excelent, ai salvat mii de vieți, dar acum războiul s-a terminat. Soldații au nostalgia activităților civile, a sportului. Ca veche sportivă n-ai vrea să te ocupi de formarea unei echipe de fotbal în regimentul nostru?

Căpitanul-doctor Nina Graevskaia avea și ea nostalgia activităților civile, a sportului, așa încît a acceptat cu entuziasm. Și de atunci se ocupă de fotbal.

După război a lucrat la Institutul central de cercetări științifice în domeniul culturii fizice din Moscova și a publicat pînă acum peste șaptezeci de lucrări. Acest „doctor în fotbal", cum i se spune, are partea ei în succesele obținute de echipele sovietice. În momentul de față conduce un laborator care asigură controlul medical al sportivilor de renume și este membră în comitetul științific al Federației internaționale de medicină sportivă. În această instanță superioară, pledează pentru recordul principal care este sănătatea. Argumente?

„În epoca noastră de automatizare și mecanizare, cînd volumul de muncă fizică diminuează rapid, cultura fizică și sportul trebuie să aibă un rol compensator. Altfel, omul va ajunge să semene cu marțianul descris de Herbert Wells în „Războiul lumilor"...

Alături de Nina Graevskaia, combat cu aceeași energie alte foste glorii ale sportului sovietic: prof. dr. Zoia Mironova și Vera Rijkova.

— Dar pentru mine de ce nu-ți găsești niciodată timp?

cotidianul

MODĂ

Pledoarie pentru velur

Dacă am face o istorie a catifelei în îmbrăcămintea masculină ar trebui să suim mult în urmă în timp. Dar în ciuda acestor venerabile state de serviciu, tipul de țesătură de care ne ocupăm în aceste rînduri cunoaște o nouă tinerețe. Bărbații de astăzi, care trăiesc în atît de dinamica societate modernă, redescoperă velurul, poate pentru că, așa cum spunea Pierre Cardin, doresc să regăsească plăcerea moliciunii, care să-i facă să uite anumite asprimi inevitabile ale vieții cotidiene. Așa a revenit bătrîna catifea la modă... admițînd că a ieșit vreodată. Încît acum o garderobă masculină nu mai e completă fără cel puțin un obiect de velur, observație valabilă pentru toate vîrstele. Căci velurul prezintă marele avantaj de a avea o vastă gamă de aplicații — eravate, cămăși, pantaloni, jachete, perdelii, pălării etc. — și de a nu cunoaște limite de vîrstă, nefiind deplasat la nici o etate.

Costum cu veston de velur, creat de Casa de mode din Moscova

Iată de ce pledăm pentru velur. Este o țesătură frumoasă, care permite utilizarea culorii, azi consacrată în moda masculină unde a împins în fine griul pe planul doi, dar mai ales e rezistentă, nu se șifonează și, ceea ce nu-i de importanță secundară, are un preț mai mult decît rezonabil.

Velurul satisface astfel toate exigențele de ordin practic și ne degajează mișcările. Noile obișnuințe ale vieții moderne oferă mari posibilități de utilizare a acestui material pentru îmbrăcămintea destinată petrecerii timpului liber. Căci, mai mult ca oricînd, atunci simțim nevoia unor haine comode, lejere, nepretențioase, dar care să nu abdice, totuși, de la principiile eleganței.

În sfîrșit, velurul nu și-a pierdut aspectul romantic, dar a știut să înfăptuiască miracolul de a îmbina romanticul cu practicul.

A. Zaițev

SPORT

Triplu salt... pe schiuri

Sportivul austriac Ernst Schmidt a izbutit să stîrnească vîlvă, după ce credeam că Olimpiada din Mexic ne-a blazat cel puțin pentru o perioadă. A reușit ceea ce părea imposibil: un triplu salt pe schiuri. Triplu salt nu ca în atletism, probă pe care Viktor Saneev a cîștigat-o la Ciudad de Mexico cu un valoros record mondial, ci ca în acrobație.

Iată filmul ciudatei performanțe. Curajosul instructor de schi din Tirol s-a lansat de pe o trambulină de șapte metri cu o viteză de șaptezeci de kilometri pe oră, s-a dat de trei ori peste cap și, zburînd patruzeci de metri, a aterizat.

Cum a reușit anonimul Schmidt ceea ce pînă acum nici unul dintre săritorii celebri nici măcar n-a încercat?

Ernst Schmidt a fost campionul Austriei la gimnastică, specialist la inele și la bară fixă. El s-a pregătit timp de cîteva luni spre a dovedi că un astfel de salt dificil și spectaculos e posibil și în condiții cînd putința de orientare e practic exclusă și cînd totul rămîne în seama intuiției.

Performanța lui Ernst Schmidt a fost folosită în scopuri publicitare de firma austriacă „Kästle" pentru marca de schiuri „Snow King" (Regele zăpezii). Se pare însă că firma avea tot dreptul să o facă. Căci în interviul acordat imediat după aterizare, Schmidt a spus printre altele: „În cursul antrenamentelor am rupt destule perechi de schiuri și numai firma „Kästle" putea suporta o asemenea pagubă..."

K. Provdinski

REDACȚIA: București. Piața „Scînteii". Tel. 17 60 10. Abonamentele se fac la oficiile poștale
Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii